

TaittiriyaAranyakam aruNaprasnaH

——
तैत्तिरीयारण्यकम् अरुणप्रश्नः

——
Document Information

Text title : taittirIya AraNyaka 1 aruNaprasnaH

File name : aranyaka.itx

Category : veda, svara

Location : doc_veda

Author : Vedic Tradition

Transliterated by : Rajagopal Iyer

Proofread by : Rajagopal Iyer

Description-comments : The Mantrams of AaruNam (AaruNa Kethuka Saayanam) deal largely with Surya UpAsana. That is why it is called Surya Upanishad.

Latest update : August 6, 2023

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 6, 2023

sanskritdocuments.org

तैत्तिरीयाराण्यकम् अरुणप्रश्नः

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यज्ञत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न धन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यज्ञत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न धन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।
आपमामपः सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः ॥ १ ॥

अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह संयत्करद्धिया ।
वाय्वश्चा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्भुतः ।
देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
मडानाम्नीर्मडामानाः । मडसो मडसस्त्वः ।
देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ॥ २ ॥
अपाश्रुष्णिमपा रक्षः । अपाश्रुष्णिमपारधम् ।
अपाद्गामप यावर्तिम् । अपदेवीरितो हित ।
वज्रं देवीरजुताꣳश्च । भुवनं देवसूवरीः ।
आदित्यानदिति देवीम् । योनिनोर्ध्वमुदीषत ।
शिवानश्शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः ।
सुमुडीका सरस्वती । मा ते व्योम संदृशि ॥ ३ ॥

स्मृतिः प्रत्यक्षमैतिह्यम् । अनुमानश्चतुष्टयम् ।
 अतैरादित्यमण्डलम् । सर्वैरेव विधास्यते ।
 सूर्यो मरीचिमादत्ते । सर्वस्माद्भुवनादधि ।
 तस्याः पाकविशेषेण । स्मृतं कालविशेषणम् ।
 नदीव प्रभवत्कायित् । अक्षय्यात्स्यन्ते यथा ॥ ४ ॥
 तान्नद्योऽभिसमायन्ति । सौरुस्सती न निवर्तते ।
 अवनानासमुत्थानाः ।
 कावास्संवत्सरं श्रिताः । अणुशश्च मण्डशश्च ।
 सर्वे समवयन्त्रितम् । सतैस्सर्वैस्समाविष्टः ।
 उरुस्सन्न निवर्तते अधिसंवत्सरं विधात् । तदेव लक्षणो ॥ ५ ॥
 अणुभिश्च मण्डभिश्च । समावृढः प्रदृश्यते ।
 संवत्सरः प्रत्यक्षेण । नाधिसत्वः प्रदृश्यते ।
 पटरो विज्जिधः पिङ्गः । अतद्गुरुणलक्षणम् ।
 यत्रैतद्गुणदृश्यते । सलस्रं तत्र नीयते ।
 अेकं हि शिरो नाना मुष्णे । कुत्सन्म् तद्गुणलक्षणम् ॥ ६ ॥
 उभयतस्समेन्द्रियाणि । जल्पितं त्वेव दिड्यते ।
 शुक्लकृष्णे संवत्सरस्य । दक्षिणवाभयोः पार्श्वयोः ।
 तस्यैषा भवति । शुक्ं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत् ।
 विषुवुषे अडनी धौरिवासि । विश्वा हि माया अवसि स्वधावः ।
 भद्रा ते पूषन्निड रातिरस्त्विति । नात्र भुवनम् । न पूषा ।
 न पशवः । नादित्यस्संवत्सर अेव प्रयक्षेण प्रियतमं विधात् ।
 अेतद्गै संवत्सरस्य प्रियतमं गुपम् । योऽस्य मडानर्थ उत्पत्स्यमानो भवति ।
 षट् पुण्यं कुरुष्वेति । तमाडरणां दधात् ॥ ७ ॥
 साकंजानां सप्तममाडुरेकजम् । षडुधमा ऋषयो देवजा षति ।
 तेषामिष्टानि विडितानि धामशः । स्थान्ने रेजन्ते विडितानि गुपशः
 को नु मर्या अमिथितः । सभा सभायमब्रवीत् ।
 जडाको अस्म दीषते । यस्तित्याज सप्पिदिदं सभायाम् ।
 न तस्य वाच्यपि भागो अस्ति । यदीं शृणोत्यलकं शृणोति ॥ ८ ॥

न छि प्रवेद सुकृतस्य पन्थामिति । ऋतुरेतुना नुद्यमानः ।
 विननादाभिधावः । षष्टिश्च त्रि शका वल्गाः ।
 शुक्लकृष्णौ य षाष्टिकौ । सारागवस्त्रैर्जरदक्षः ।
 वसन्तो वसुभिस्सल संवत्सरस्य सवितुः ।
 प्रैषकृत्प्रथमः स्मृतः । अमूनाद्यतीत्यन्यान् ॥ ९ ॥
 अमूँश्च परिरक्षतः । अेता वायः प्रयुज्यन्ते ।
 यत्रैतदुपदृश्यते । अेतदेव विजानीयात् ।
 प्रमाणां कालपर्यये । विशेषां तु वक्ष्यामः ।
 ऋतूनां तन्निर्भोधत । शुक्लवासा रुद्रगणः ।
 ग्रीष्मणोऽऽवर्तते सल । निजडन् पृथिवीँ सर्वाम् ॥ १० ॥
 ज्योतिषाऽऽप्रतिभ्येन सः । विश्वरूपि वासाँसि ।
 आदित्यानां निर्भोधत । संवत्सरीणां कर्मकुलम् ।
 वर्षाभिर्ददताँ सल । अद्भुभो दुभयक्षुरिव ।
 तन्नाऽऽपीत एव दृश्यते । शीतेनाव्यथयन्निव ।
 रुरुदक्ष एव दृश्यते । ह्लाद्यते ज्वलतश्चैव ।
 शाम्यतश्चास्य यक्षुषी । या वै प्रजा भँश्यन्ते ।
 संवत्सरात्ता भँश्यन्ते । याः प्रतितिष्ठन्ति ।
 संवत्सरे ताः प्रतितिष्ठन्ति । वर्षाभ्य एत्यर्थः ॥ ११ ॥
 अक्षिद्भुभोत्थितस्यैव । विप्रसन्ने कनीनिडे ।
 आङ्कतेयाद्गणं नास्ति । ऋभूणां तन्निर्भोधत ।
 कनकाभानि वासाँसि । अलतानि निर्भोधत ।
 अन्नमश्नीत मृज्मीत । अलं वो जुवनप्रदः ।
 अेता वायः प्रयुज्यन्ते । शरधत्रोपदृश्यते ॥ १२ ॥
 अभिधून्वन्तोऽभिघ्नन्त एव । वातवन्तो मरुद्गणाः ।
 अमुतो जेतुमिषुमुष्माविव । सन्नद्धास्सल ददृशे ल ।
 अपध्वस्तैर्वस्तिवर्णैरिव । विशिष्पासः कपर्दिनः ।
 अङ्गुष्ठस्य योत्स्यमानस्य । कुङ्कुमस्येव लोडिनी ।

उ॒म॒तश्च॑क्षु॒षी॒ वि॒धात् । अ॒क्ष॒ण्योः॑ क्षि॒प॒णो॒रिव॑ ॥ १३ ॥

दु॒र्भिक्षं॑ दे॒व॒लो॒केषु॑ । म॒नू॒ना॒मु॒द॒कं॑ गृ॒हे ।

अ॒ए॒ता॒ वा॒यः॑ प्र॒व॒द॒न्तीः॑ । वै॒द्यु॒तो॒ या॒न्ति॑ शै॒शिरीः॑ ।

ता अ॒ग्निः॑ प॒व॒म॒ना॒ अ॒न॒वै॒क्षत॑ । ए॒उ॒ षु॒वि॒का॒म॒परि॑पश्यन् ।

तस्यै॒षा॒ भ॒व॒ति॑ । ए॒उ॒डे॒उ॒व॒स्त्व॒त॒प॒सः॑ ।

म॒रु॒त॒स्य॒र्य॒त्त्व॒यः॑ । श॒र्म॒ स॒प्र॒था॒ आ॒वृ॒णो॑ ॥ १४ ॥

अ॒ति॒ता॒म्रा॒णि॒ वा॒सा॒ सि॒ । अ॒ष्टि॒व॒ज्जि॒शा॒त॒घ्नि॒ य॑ ।

वि॒श्वे॑ दे॒वा॒ वि॒प्र॒उ॒र॒न्ति॑ । अ॒ग्नि॒जि॒ह्वा॒ अ॒स॒श्च॒त॑ ।

नै॒व॒ दे॒वो॒ न॒ म॒र्त्यः॑ । न॒ रा॒जा॒ व॒रु॒णो॑ वि॒भुः॑ ।

ना॒ग्नि॒र्न॒द्रो॒ न॒ प॒व॒मा॒नः॑ । मा॒तृ॒क्क॒ञ्च॒न॒ वि॒धे॒ते॑ ।

द्वि॒व्य॒स्यै॒का॒ ध॒नु॒रा॒त्निः॑ । पु॒षि॒व्या॒म॒प॒रा॒ श्रि॒ता॑ ॥ १५ ॥

तस्ये॒न्द्रो॒ व॒भि॒उ॒पे॒ण॑ । ध॒नु॒ज्या॒मि॒छि॒न॒श्च॒व॒य॒म् ।

तदि॒न्द्र॒ध॒नु॒रि॒त्य॒ज॒य॒म् । अ॒भ॒व॒र्णेषु॑ य॒क्ष॒ते॑ ।

अ॒त॒दे॒व॒ शं॒यो॒र्भा॒र्द॒स्प॒त्य॒स्य॑ । अ॒त॒द्रु॒द्र॒स्य॑ ध॒नुः॑ ।

रु॒द्र॒स्य॑ त्वे॒व॒ ध॒नु॒रा॒त्निः॑ । शि॒र॒ उ॒त्पि॒पे॒ष॑ ।

स॒ प्र॒व॒र्ग्यो॒ऽभ॒व॒त् । त॒स्मा॒ध॒स्स॒प्र॒व॒र्ग्ये॒ण॑ य॒ज्ञे॒न॒ य॒ज॒ते॑ ।

रु॒द्र॒स्य॑ स॒ शि॒रः॑ प्र॒ति॒द॒धा॒ति॑ । नै॒न॒ रु॒द्र॒ आ॒रु॒को॑ भ॒व॒ति॑ । य॒ अ॒ए॒वं॒ वे॒द॑ ॥ १६ ॥

अ॒त्य॒र्घ्वा॒क्षो॒ऽति॒र॒श्वा॒त् । शि॒शि॒रः॑ प्र॒दृ॒श्य॒ते॑ ।

नै॒व॒ उ॒पं॒ न॒ वा॒सा॒ सि॒ । न॒ य॒क्षुः॑ प्र॒ति॒दृ॒श्य॒ते॑ ।

अ॒न्यो॒न्यं॑ तु॒ न॒ छि॒ स्ना॒तः॑ । स॒त॒स्त॒दे॒व॒ल॒क्षा॒णाम्॑ ।

लो॒डि॒तो॒ऽक्षि॒ण॑ शा॒र॒शी॒र्षिः॑ । सूर्य॒स्यो॒द॒य॒नं॑ प्र॒ति॑ ।

त्वं॒ क॒रे॒षि॒न्य॒ञ्ज॒वि॒काम्॑ । त्वं॒ क॒रो॒षि॒ नि॒ज॒नु॒काम्॑ ॥ १७ ॥

नि॒ज॒नु॒का॒मे॒न्य॒ञ्ज॒लि॒का॑ । अ॒मी॒ वा॒य॒मु॒पा॒स॒ता॒मि॒ति॑ ।

त॒स्मै॑ स॒र्वं॑ ऋ॒त॒वो॒ न॒म॒न्ते॑ । म॒र्या॒दा॒क॒र॒त्वा॒त्प्र॒पु॒रो॒धाम्॑ ।

ब्रा॒ह्म॒ण॑ आ॒प्नो॒ति॑ । य॒ अ॒ए॒वं॒ वे॒द॑ । स॒ भ॒लु॒ सं॒व॒त्स॒र॒ अ॒तै॒स्से॒ना॒नी॒भि॒स्स॒उ॒ ।

ए॒न्द्रा॒य॒ स॒र्वा॒न्का॒मा॒न॒भि॒व॒ड॒ति॑ । स॒ द्र॒प्सः॑ । तस्यै॒षा॒ भ॒व॒ति॑ ॥ १८ ॥

अ॒व॒द्र॒प्सो॑ अ॒ शु॒म॒ती॒म॒ति॒ष्ठ॒त् । ए॒या॒नः॑ कृ॒षणो॑ द॒श॒भि॒स्स॒उ॒सैः॑ ।

આવર્તમિન્દ્રઃ શચ્યા ધમન્તમ્ । ઉષ્નુહિ તં નૃમણામથદ્રામિતી ।
 એતયૈવેન્દ્રઃ સલાવૃજ્યા સહ । અસુરાન્ પરિવૃશ્ચતિ ।
 પૃથિવ્ય ઁ શુમતી । તામન્વવસ્થિતઃ સંવત્સરો દિવં ચ ।
 નૈવં વિદુષાડડચાર્યાન્તેવાસિનૌ । અન્યોન્યસ્મૈ દ્રુહ્યાતામ્ । યો દ્રુહ્યતિ ।
 ભશ્યતે સ્વર્ગાલ્લોકાત્ । ઇત્યૃતુમણ્ડલાનિ ।
 સૂર્યમણ્ડલાન્યાખ્યાયિકાઃ । અત ઊર્ધ્વ ઁ સનિર્વચનાઃ ॥ ૧૯ ॥
 આરોગો ભ્રાજઃ પટરઃ પત્ડગઃ । સ્વર્ણરો જયોતિષિમાન્ વિભાસઃ ।
 તે અસ્મૈ સર્વે દિવમાતપન્તિ । ઊર્જં દુહાના અનપસ્કુરન્ત ઇતિ ।
 કશ્યપોડષ્ટમઃ । સ મહામેરં ન જહાતિ ।
 તસ્યૈષા ભવતિ । યત્તે શિલ્પકશ્યપ રોચનાવત્ ।
 ઇન્દ્રિયાવત્પુષ્કલં ચિત્રભાનુ । યસ્મિન્સૂર્યા અપિતાસ્સમ સાકમ્ ॥ ૨૦ ॥
 તસ્મિન્ રાજાનમધિવિશ્રયેમમિતિ । તે અસ્મૈ સર્વે કશ્યપાજજ્ય ઓતિર્લભન્તે ।
 તાન્ત્સોમઃ કશ્યપાદધિનિર્દ્યુમતિ । ભસ્તાકર્મકૃદિવૈવમ્ ।
 પ્રાણો જીવાનીન્દ્રિયજીવાનિ । સમ શીર્ષણ્યાઃ પ્રાણાઃ ।
 સૂર્યા ઇત્યાચાર્યાઃ । અપશ્યમહમેતાન્ત્સમ સૂર્યાનિતિ ।
 પચ્ચકર્ણો વાત્સ્યાયનઃ । સમકર્ણશ્ચ પ્લાક્ષિઃ ॥ ૨૧ ॥

See a note in the end on adding t before sapta for apashyamamahametAntsapta

આનુશ્રાવિક એવ નૌ કશ્યપ ઇતિ । ઉભૌ વેદયિતે ।
 ન હિ શેકુમિવ મહામેરં ગન્તુમ્ । અપશ્યમહમેત્સૂર્યમણ્ડલં પરિવર્તમાનમ્ ।
 ગાર્ગ્યઃ પ્રાણત્રાતઃ । ગચ્છન્ત મહામેરુમ્ । એકં ચાજહતમ્ ।
 ભ્રાજપટરપત્ડગા નિહને । તિષ્ઠન્નાતપન્તિ । તસ્માદિહ તખિતપાઃ ॥ ૨૨ ॥
 અમુત્રેતરે । તસ્માદિહાતખિતપાઃ । તેષામેષા ભવતિ ।
 સમ સૂર્યા દિવમનુપ્રવિષ્ટાઃ । તાનન્વેતિ પથિભિર્દક્ષિણાવાન્ ।
 તે અસ્મૈ સર્વે ઘૃતમાતપન્તિ । ઊર્જં દુહાના અનપસ્કુરન્ત ઇતિ ।
 સમત્વિજસ્સૂર્યા ઇત્યાચાર્યાઃ । તેષામેષા ભવતિ । સમ દિશો નાનાસૂર્યાઃ ॥ ૨૩ ॥
 સમ હોતાર ઋત્વિજઃ । દેવા આદિત્યા યે સમ ।
 તેભિસ્સોમાભીરક્ષણ ઇતિ । તદપ્યામ્નાયઃ ।

दिग्भाज ऋतून् करोति । अेतयैवावृता सडस्रसूर्यताया षति वैशंपायनः ।
 तस्यैषा भवति । यद्द्याव षन्द्र ते शत शतं भूमीः ।
 उतस्युः । नत्वा वजिन् सडस्र सूर्याः ॥ २४ ॥
 अनुनजातमष्ट रोदसी षति । नानाविङ्गत्वाद्दतूनां नानासूर्यत्वम् ।
 अष्टौ तु व्यवसिता षति । सूर्यमाण्डलान्यष्टात षडर्धम् ।
 तेषामेषा भवति । शित्रं देवानामुदगादनीकम् ।
 यक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्ने । आप्रा धावापृथिवी अन्तरिक्षम् ।
 सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्चेति ॥ २५ ॥
 क्वेदमभ्रज्जिविशते । क्वाय संवत्सरो मिथः ।
 क्वाडः क्वेयन्देव रात्री । क्व मासा ऋतवः श्रिताः ।
 अर्द्धमासा भुङ्गताः । निमेषास्तुष्टिमिस्सड ।
 क्वेमा आपो निविशन्ते । यदीतो यान्ति सम्प्रति ।
 कावा अप्सुनिविशन्ते । आपस्सूर्ये समाहिताः ॥ २६ ॥
 अब्राण्यपः प्रपद्यन्ते । विधुत्सूर्ये समाहिता ।
 अनवर्षो षमे भूमी । षय याऽसौ य रोदसि ।
 डि स्विदत्रान्तरा भूतम् । येनेमे विधृते उभे ।
 विषगुना विधृते भूमी । षति वत्सस्य वेदना ।
 षरावती घेनुमती षि भूतम् । सूयवसिनी मनुषे दशस्ये ॥ २७ ॥
 व्यष्टब्राद्रोदसी विषण्वेते । दार्ध पृथिवीमभितो मयूषैः ।
 डिन्तद्विषणोर्बलमाडुः । का दीप्तिः डिं परायणम् ।
 अेको यद्धारयद्देवः । रेजती रोदसी उभे ।
 वाताद्विषणोर्बलमाडुः । अक्षरादीप्तिरुच्यते ।
 त्रिपदाद्धारयद्देवः । यद्विषणोरेकमुत्तमम् ॥ २८ ॥
 अग्रयो वायवश्चैव । अेतदस्य परायणम् ।
 पृथामि त्वा परं मृत्युम् । अवमं मध्यमञ्चतुम् ।
 लोङ्ग्य पुण्यपापानाम् । अेतत्पृथामि सम्प्रति ।
 अमुमाडुः परं मृत्युम् । पवमानं तु मध्यमम् ।

अ॒ग्नि॒रे॒वा॒व॒मो॒ मृत्युः॑ । य॒न्द्रमा॑श्चतु॒रु॒च्यते॑ ॥ २९ ॥
 अ॒ना॒भो॒गाः॑ परे॒ मृत्यु॑म् । पा॒पा॒स्सं॒यन्ति॑ सर्व॒दा ।
 आ॒भो॒गा॒स्त्वे॒व सं॒यन्ति॑ । यत्र॒ पु॒ण्य॒कृतो॑ ज॒नाः ।
 ततो॑ म॒ध्यम॑माय॒न्ति । य॒तुम॑ग्निं य॒ सम्प्र॑ति ।
 पृ॒थ्वा॒मि॒ त्वा पा॒प॒कृतः॑ । यत्र॒ या॒त॒यते॑ यमः ।
 त्वन्न॑स्तद्ब्र॒ह्म॒न् प्र॒ब्रू॒हि । य॒दि वे॒त्याऽस॒तो गृ॒हन् ॥ ३० ॥
 क॒श्यपा॑दु॒ष्टिता॒स्सू॒र्याः । पा॒पान्नि॑र्घ्नन्ति॒ सर्व॒दा ।
 रो॒द॒स्यो॒न्तर्द॑शेषु । तत्र॒ न्य॒स्थन्ते॑ वा॒सवैः ।
 तेऽश॑रीराः प्र॒पद्य॑न्ते । यथाऽपु॒ण्यस्य॑ क॒र्मा॒णः ।
 अ॒पा॒ण्य॒पा॒द॒केशा॑सः । तत्र॒ तेयो॑निजा ज॒नाः ।
 मृ॒त्वा पु॒नर्मु॑त्युमा॒पद्य॑न्ते । अ॒द्यमा॑ना॒स्त्व॒कर्म॑भिः ॥ ३१ ॥
 आ॒शा॒ति॒काः॑ क्षि॒मय॑ ष॒व । ततः॑ पू॒यन्ते॑ वा॒सवैः॑ अपै॒तं मृ॑त्युं ज॒यति॑ ।
 य॒ अ॒वं वे॒द । स॒ ऋ॒त्वे॒वं वि॒द्ब्र॒ह्मा॒त्म॑णः । दी॒र्घ॑श्रु॒त्तमो॑ भ॒वति॑ ।
 क॒श्यप॑स्यातिथि॒स्सि॒द्धग॑म॒नस्सि॒द्धग॑म॒नः । तस्यै॑षा भ॒वति॑ ।
 आ॒य॒स्मि॒न्ध॒स॒म वा॒स॒वाः । रो॒डन्ति॑ पू॒र्व्या रु॒ढः ॥ ३२ ॥
 ऋ॒षि॒र् उ॒ दी॒र्घ॑श्रु॒त्तमः॑ । इन्द्र॑स्य॒ घर्मो॑ अतिथि॒रिति॑ ।
 क॒श्यपः॑ प॒श्यको॑ भ॒वति॑ । यत्सर्वं॑ प॒रि॒पश्य॑तीति॒ सौ॒क्ष्म्यात्॑ ।
 अथा॑ग्ने॒रष्ट॑पुरु॒षस्य॑ । तस्यै॑षा भ॒वति॑ ।
 अ॒ग्ने॒ नय॑ सु॒पथा॑ रा॒ये अ॒स्मान् । वि॒श्वानि॑ दे॒व व॒यु॒नानि॑ वि॒द्वान् ।
 यु॒यो॒ध्य॒स्मज्जु॑डु॒रा॒णामे॑नः । भू॒यिष्ठ॑न्ते॒ नम॑ उ॒क्तिं॒ वि॒धेमे॑ति ॥ ३३ ॥
 अ॒ग्निश्च॑ जा॒तवे॑दाश्च । स॒डो॒जा अ॒जि॒रा॒प्र॒भुः । वैश्वान॑रो॒ नर्या॑पाश्च ।
 प॒ङ्क्ति॑राधाश्च॒ स॒ममः॑ वि॒सर्पे॑वाऽऽष्ट॒मोऽग्नी॑नाम् ।
 अ॒तेऽष्टौ॑ व॒सवः॑ क्षि॒ता॒ ष॒ति । यथ॑र्त्वे॒वाग्ने॑रर्चि॒र्वर्णा॑वि॒शेषाः॑ ।
 नी॒वा॒र्चिश्च॑ पी॒तका॑र्चिश्चे॒ति । अथ॑ वा॒योरे॒का॒द॒शपु॑रु॒षस्यै॑का॒द॒शस्त्री॑कस्य ।
 प्र॒भ्राज॑माना॒ व्य॒व॒दा॒ताः ॥ ३४ ॥
 याश्च॑ वा॒सु॒कि॒वै॒द्युताः॑ । र॒ज॒ताः प॑रु॒षाः श्या॑माः । क॒पि॒ला अ॒ति॒लो॒डिताः॑ ।
 उ॒र्ध्वा अ॒व॒प॒त॒न्ताश्च॑ । वै॒द्युत॑ ष॒त्ये॒का॒द॒श । नै॒नं वै॒द्युतो॑ ङि॒न॒स्ति॑ ।

य अ॒व॒ वे॒द । स॒ ङो॒वा॒य॒ व्या॒सः॑ पा॒रा॒श॒र्यः॑ ।
 वि॒द्यु॒द्र॒ध॒मे॒वा॒ङ् मृ॒त्यु॒मै॒च्छ॒मि॒ति । न॒ त्व॒का॒म॒ उ॒न्ति ॥ ३५ ॥
 य अ॒व॒ वे॒द । अथ॑ ग॒न्ध॒र्व॒गा॒णाः । स्वा॒न॒भ्रा॒ट् ।
 अ॒ङ्घा॒रि॒र्भ॒त्मा॒रिः । उ॒स्त॒स्सु॒उ॒स्तः । इ॒शानु॒र्वि॒श्वा॒व॒सुः ।
 मूर्ध॒न्वा॒न्ध्यू॒र्य॒व॒र्याः । कृ॒ति॒रि॒त्ये॒का॒द॒श॒ ग॒न्ध॒र्व॒गा॒णाः ।
 दे॒वाश्च॑ म॒हा॒दे॒वाः । र॒श्म॒यश्च॑ दे॒वा ग॒र॒गि॒रः ॥ ३६ ॥
 नै॒नं गि॒रो॒ ङि॒न॒स्ति । य अ॒व॒ वे॒द ।
 गौ॒री मि॒मा॒य॒ स॒लि॒वा॒नि॒ त॒क्ष॒ती । अ॒क॒प॒दी॒ द्वि॒प॒दी॒ सा॒ य॒तु॒ष्प॒दी ।
 अ॒ष्टा॒प॒दी॒ न॒व॒प॒दी॒ ब॒भू॒वु॒षी । स॒स्रा॒क्ष॒रा॒ प॒र॒मे॒ व्यो॒म॒न्नि॒ति ।
 वा॒यो वि॒शे॒ष॒णाम् । अथ॑ नि॒ग॒द॒व्या॒भ्या॒ताः ।
 ता॒न॒नु॒ङ्क॒मि॒ध्या॒मः । व॒रा॒ड॒व॒स्स्व॒त॒प॒सः ॥ ३७ ॥
 वि॒द्यु॒न्म॒ड॒सो॒ धूप॒यः । श्वा॒प॒यो गृ॒ह॒मे॒धा॒श्चे॒त्ये॒ते ।
 ये॒ ये॒मे॒ऽशि॒मि॒वि॒द्वि॒षः । प॒र्ज॒न्या॒स्स॒प्त॒ पृ॒थि॒वी॒म॒भि॒व॒र्ष॒न्ति ।
 वृ॒ष्टि॒भि॒रि॒ति । अ॒त॒यै॒व वि॒भ॒ज्जि॒वि॒प॒री॒ताः । स॒प्त॒भि॒र्वा॒ तै॒रु॒दी॒रि॒ताः ।
 अ॒म॒नू॒लो॒का॒न॒भि॒व॒र्ष॒न्ति । ते॒शा॒मे॒षा॒ भ॒व॒ति । स॒मा॒न॒मे॒त॒द्दृ॒ढ॒क॒म् ॥ ३८ ॥
 उ॒च्चै॒त्य॒व॒या॒ड॒भिः । भूमिं॑ प॒र्ज॒न्या॒ जि॒व॒न्ति । द्धि॒वं जि॒व॒न्त्य॒ग्न॒य॒ ऽति॒ ।
 य॒द॒क्ष॒रं॒ भू॒त॒कृ॒त॒म् । वि॒श्वे॒ दे॒वा उ॒पा॒स॒ते । म॒ह॒र्षि॒भ॒स्य॒ गो॒मा॒र॒म् ।
 ज॒म॒द॒ग्नि॒म॒कु॒र्व॒त । ज॒म॒द॒ग्नि॒रा॒प्या॒य॒ते ।
 छ॒न्दी॒भि॒श्चा॒तु॒रु॒त्त॒रैः । रा॒ज्ञा॒स्सो॒म॒स्य॒ तु॒मा॒सः ॥ ३९ ॥
 ब्र॒ह्म॒णा॒ वी॒र्या॒व॒ता । शि॒वा नः॑ प्र॒दि॒शो॒ दि॒शः ।
 त॒च्छं॒ यो॒रा॒वृ॒णी॒म॒ले । गा॒तुं॒ य॒ज्ञाय॑ । गा॒तुं॒ य॒ज्ञा॒प॒त॒ये ।
 दै॒वी॒स्स्व॒स्ति॒र॒स्तु॒ नः । स्व॒स्ति॒र्मा॒नु॒षे॒भ्यः । उ॒र्ध्वं॒ जि॒गा॒तु॒ भेष॑ज॒म् ।
 श॒त्रो॒ अ॒स्तु॒ द्वि॒प॒दे॒ । शं॒ य॒तु॒ष्प॒दे॒ ।
 सो॒म॒पा (३) अ॒सो॒म॒पा (३) ऽति॒ नि॒ग॒द॒व्या॒भ्या॒ताः ॥ ४० ॥
 स॒ड॒स्र॒वृ॒ष्टि॒यं॒ भूमिः॑ । प॒रं॒ व्यो॒म॒ स॒ड॒स्र॒वृ॒त् । अ॒श्वि॒ना॒ भु॒ज्यु॒ना॒स॒त्या ।
 वि॒श्व॒स्य॑ ज॒ग॒त॒स्प॒ती । जा॒या॒ भूमिः॑ प॒ति॒र्व्यो॒म॒ । मि॒थु॒न॒न्ता॒ अ॒तु॒र्य॒थुः ।
 पु॒त्रो॒ बृ॒ह॒स्प॒ती॒ रु॒द्रः । स॒र॒मा॒ ऽति॒ स्त्री॒पु॒म॒म् ।

आदित्यः पुण्यस्य वत्सः । अथ पवित्राङ्गिरसः ॥ ४७ ॥

पवित्रवन्तः परिव्राजमासते । पितृषां प्रतो अभिरक्षति प्रतम् ।
मडस्समुद्रं वरुणस्तिरोदधे । धीरा षष्ठ्येकुर्धरुणेष्वारभम् ।
पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते । प्रभुर्गार्त्राणि पर्येषिविश्चतः ।
अतप्ततनूर्न तदामो अश्रुते । श्तास षड्ढन्तस्तत्समाशत ।
ब्रह्मा देवानाम् । असतस्सद्यै ततक्षुः ॥ ४८ ॥

ऋशयस्सामानिश्च यत् । सर्वेऽत्रयो अगस्त्यश्च ।
नक्षत्रैश्शङ्कतोऽवसन् । अथ सवितुः श्यावाश्वस्याऽवर्तिकामस्य ।
अमी य ऋक्षा निडितास उच्यन्ते । नक्तं ददृशे कुडाशिक्षिवेयुः ।
अदब्धानि वरुणस्य प्रतानि । विद्याकशय्यन्द्रमा नक्षत्रमेति ।
तत्सवितुर्वरेण्यं । भर्गो देवस्य धीमहि ॥ ४९ ॥

धियो यो नः प्रचोदयात् । तत्सवितुर्वृणीमहे ।
वयन्देवस्य भोजनम् । श्रेष्ठं सर्वधातमम् ।
तुर्दं भगस्य धीमहि । अपागूडत सविता तृष्णीन् ।
सर्वाद्वियो अन्धसः । नक्तन्तान्यभवन्द्दृशे ।
अस्थ्यस्थना संभविष्यामः । नाम नामैव नाम मे ॥ ५० ॥

नपुं सङ् पुमां स्मि । स्थावरोऽस्म्यथ जङ्गमः ।
यज्ञेऽयक्षि यष्टाडे य । मया भूतान्ययक्षत ।
पशवो मम भूतानि । अनूबन्धोऽस्म्यहं विभुः ।
स्त्रियस्सतीः । ता उमे पुं स आहुः ।
पश्यदक्षार्णवान्नवियेतदन्धः । कुविर्यः पुत्रस्य षमा चिकेत ॥ ५१ ॥

यस्ता विजानाश्वसवितुः पितासत् । अन्धो मणिमविन्दत् ।
तमनङ्गुलिरावयत् । अग्नीवः प्रत्यमुञ्चत् ।
तमजिह्वा असश्चत । उर्ध्वमूलमवाङ्छापम् ।
वृक्षं यो वेद सम्प्रति । न स जातु जनः श्रद्धयात् ।
मृत्युर्मा मारयादितिः । उसितं रुदितङ्गीतम् ॥ ५२ ॥
वीणापणवलासितम् । मृतञ्जुवं य यत्किञ्चित्

અઙ્ગાનિ સ્નેવ વિહ્વિ તત્ । અતૃષ્ય સ્તૃષ્યધ્યાયત્ ।
 અસ્માજ્જાતા મે મિથુ ચરન્ । પુત્રો નિરૃત્યા વૈદેહઃ ।
 અચેતા યશ્ચ ચેતનઃ । સ તં મણિમવિન્દત્ ।
 સોઽનઙ્ગુવિરાવયત્ । સોઽગ્રીવઃ પ્રત્યમુચ્યત્ ॥ ૫૩ ॥
 સોઽજિહ્વો અસશ્ચત । નૈતમૃશિં વિદિત્વા નગરં પ્રવિશેત્ ।
 યદિ પ્રવિશેત્ । મિથૌ ચરિત્વા પ્રવિશેત્ ।
 તથ્સમ્ભવસ્યં વ્રતમ્ । આતમગ્ને રથન્તિષ્ઠ ।
 એકાશ્ચમેકયોજનમ્ । એકચક્રમેકધુરમ્ ।
 વાતપ્રાજિગતિં વિભો । ન રિષ્યતિ ન વ્યથતે ॥ ૫૪ ॥
 નાસ્યાક્ષો યાતુ સજ્જતિ । યચ્છવેતાન્નોહિતા શ્ચાગ્નેઃ ।
 રથે યુક્ત્વાઽધિતિષ્ઠતિ । એકયા ચ દશભિશ્ચ સ્વભૂતે ।
 દ્વાભ્યામિષ્ઠયે વિ શૈત્યા ચ । તિસૃભિશ્ચ વહસે ત્રિ શતા ચ ।
 નિયુદ્ભિર્વાયવિહિતા વિમુચ્ય ॥ ૫૫ ॥
 આતનુષ્વ પ્રતનુષ્વ । ઉદ્ધમાઽઽધમ સન્ધમ ।
 આદિત્યે ચન્દ્રવર્ણાનામ્ । ગર્ભમાધેહિ યઃ પુમાન્ ।
 ઇતસ્સિક્ત સૂર્યગતમ્ । ચન્દ્રમસે રસકૃષિ ।
 વારાદઞ્જનયાગ્નેઽગ્નિમ્ । ય એકો રુદ્ર ઉચ્યતે ।
 અસઙ્ખ્યાતાસ્સહસ્રાણિ । સ્મર્યતે ન ચ દૃશ્યતે ॥ ૫૬ ॥
 એવમેતન્નિબોધત । આમન્દ્રૈરિન્દ્ર હરિભિઃ ।
 યાહિ મયૂરોમભિઃ । મા ત્વા કેચિન્નિયેમુરિન્ન પાશિનઃ ।
 દધન્વેવ તા ઇહિ । મા મન્દ્રૈરિન્દ્ર હરિભિઃ ।
 યામિ મયૂરોમભિઃ । મા મા કેચિન્નિયેમુરિન્ન પાશિનઃ ।
 નિધન્વેવ તાં (૨) ઇમિ । અણુભિશ્ચ મહદ્ભિશ્ચ ॥ ૫૭ ॥
 નિઘૃષ્વૈરસમાયુતૈઃ । કાલૈર્હરિત્વમાપન્નૈઃ ।
 ઇન્દ્રાયાહિ સહસ્રયુક્ । અગ્નિર્વિભ્રાષ્ટિવસનઃ ।
 વાયુશ્ચેતસિક્ક્રુકઃ । સંવચ્સરો વિષૂવર્ણૈઃ ।
 નિત્યસ્તેઽનુચરાસ્તવ । સુબ્રહ્માણ્યો સુબ્રહ્માણ્યો સુબ્રહ્માણ્યોમ્ ।

ॐन्द्रागच्छ उरिव आगच्छ मेधातिथेः । मेघ वृषणश्चस्य मेने ॥ ५८ ॥

गौरावस्कन्दिन्नडल्यायै जार । डौशिकब्रह्मण गौतमब्रुवाण ।

अरुणाश्च षडगताः । वसवः पृथिविक्षितः ।

अष्टौदिव्वाससोऽग्रयः । अग्निश्च जातवेदाश्चेत्येते ।

तन्नाश्चास्ताम्रस्थाः । ताम्रवर्णास्तथाऽसिताः ।

दण्डस्तः ॥ ज्यादग्दतः । एतो रुद्राः पराङ्गताः ॥ ५९ ॥

उक्तं स्थानं प्रमाण्यं पुर एत । बृहस्पतिश्च सविता य ।

विश्वरूपैरिडागताम् । रथोनोदकवर्त्मना ।

अप्सुषा एति तद्वयोः । उक्तो वेषो वासाँसि य ।

कालावयवानामितः प्रतीज्या । वासात्या एत्यश्विनोः ।

डोऽन्तरिक्षे श्वदङ्करोतीति । वसिष्ठो रौडिणो भीमाँसाग्यडे ।

तस्यैषा भवति । वाश्रेव विद्युदिति ।

ब्रह्मण उदरणमसि । ब्रह्मण उदरणमसि ।

ब्रह्मण आस्तरणमसि । ब्रह्मण उपस्तरणमसि ॥ ६० ॥

[अपकामत गर्भिण्यः]

अष्टयोनीमष्टपुत्राम् । अष्टपत्नीमिमां मडीम् ।

अहं वेद न मे मृत्युः । नयामृत्युरघाडरत् ।

अष्टयोन्यष्टपुत्रम् । अष्टपदिदमन्तरिक्षम् ।

अहं वेद न मे मृत्युः । नयामृत्युरघाडरत् ।

अष्टयोनीमष्टपुत्राम् । अष्टपत्नीममून्धिवम् ॥ ६१ ॥

अहं वेद न मे मृत्युः । नयामृत्युरघाडरत् ।

सुत्रामाणां मडीमूषु । अदितिर्द्यौर्दितिरन्तरिक्षम् ।

अदितिर्माता स पिता स पुत्रः । विश्वे देवा अदितिः पञ्चजनाः ।

अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् । अष्टौ पुत्रासो अदितेः ।

ये जातास्तन्वः परि । देवं (२) उपप्रैत्समभिः ॥ ६२ ॥

परा मार्ताण्डमास्थत् । समभिः पुत्रैरदितिः ।

उपप्रैत्सुर्व्यं युगम् । प्रजायै मृत्यवे तत् ।

परा॒ मा॒र्ता॒ऽइ॒ड॒मा॒भ॒र॒दिति॑ । तान॒नु॒ङ्क॒मि॒ष्या॒मः ।

मि॒त्रश्च॑ वरु॒णश्च॑ । घा॒ता या॒र्य॒मा य॑ ।

अ॒शश्च॑ भ॒गश्च॑ । ष॒न्द्रश्च॑ वि॒वस्वा॑ श्ये॒त्येते॑ ।

डि॒रा॒ण्य॒ गर्भो॑ ७ स॒श॒शु॒चि॒षत् ।

अ॒भ्र॒ज॒ज्ञानं॑ तदिति॒त्य॒दमि॒ति॒ गर्भं॑ प्रा॒जाप॒त्यः ।

अथ॑ पु॒रुषः॑ स॒प्त पु॒रुषः॑ ॥ ६३ ॥

[यथास्थानं गर्भिण्यः]

यो॒ऽसौ॑ त॒प॒न्नु॒देति॑ । स॒ सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णाना॒द्यायो॒देति॑ ।

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णाना॒द्यायो॒दगाः॑ ।

अ॒सौ यो॒ऽस्तमे॑ति । स॒ सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णाना॒द्यायो॒ऽस्तमे॑ति ।

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णाना॒द्यायो॒ऽस्त॒ऽगाः॑ ।

अ॒सौ य॒ आ॒पूर्य॑ति । स॒ सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैरा॒पूर्य॑ति ॥ ६४ ॥

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णैरा॒पूरि॑षाः ।

अ॒सौ यो॒ऽप॒क्षी॑यति । स॒ सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॒प॒क्षी॑यति ।

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णैर॒प॒क्षे॑षाः ।

अ॒भूनि॑ नक्ष॒त्राणि॑ । सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रस॑र्पन्ति॒ योत्स॑र्पन्ति॒ य ।

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रसृ॑प॒त् मोत्सृ॑प॒त् ॥ ६५ ॥

७मे॑ मा॒साश्चा॒र्धमा॑साश्च । सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रस॑र्पन्ति॒ योत्स॑र्पन्ति॒ य ।

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रसृ॑प॒त् मोत्सृ॑प॒त् ।

७म॑ ऋ॒तवः॑ । सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रस॑र्पन्ति॒ योत्स॑र्पन्ति॒ य ।

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रसृ॑प॒त् मोत्सृ॑प॒त् ।

अथ॑ सं॒वत्स॑रः । सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रस॑र्पति॒ योत्स॑र्पति॒ य ॥ ६६ ॥

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रसृ॑प॒त् मोत्सृ॑प॒त् ।

७६म॑ऽः । सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रस॑र्पति॒ योत्स॑र्पति॒ य ।

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रसृ॑प॒त् मोत्सृ॑प॒त् ।

७७म॑ रा॒त्रिः । सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रस॑र्पति॒ योत्स॑र्पति॒ य ।

मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूना॑म् । मा मम॑ प्रा॒णैर॒प॒प्रसृ॑प॒त् मोत्सृ॑प॒त् ।

ॐ भूर्भुवस्स्वः । अेतद्भो मिथुनं मा नो मिथुनं ॐ रीद्वम् ॥ ६७ ॥

अथादित्यस्याष्टपुरुषस्य ।

वसूनामादित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

रुद्राणामादित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

आदित्यानामादित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

सतां सत्यानाम् । आदित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

अभिधून्वतामभिधृताम् । वातवतां मरुताम् ।

आदित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

ऋभूणामादित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

विश्वेषान्देवानाम् । आदित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

संवत्सरस्य सवितुः । आदित्यस्य स्वतेजसा भानि ।

ॐ भूर्भुवस्स्वः । रश्मयो वो मिथुनं मा नो मिथुनं ॐ रीद्वम् ॥ ६८ ॥

आरोगस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । भ्राजस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

पटरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पतङ्गस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

स्वर्णरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ज्योतिषीमतस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

विभासस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । कश्यपस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

ॐ भूर्भुवस्स्वः । आपो वो मिथुनं मा नो मिथुनं ॐ रीद्वम् ॥ ६९ ॥

अथ वयोरेकादशपुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य ।

प्रभ्राजमानानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ।

व्यवधातानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ।

वासुकिवैद्युतानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ।

रजतानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ।

परुषाणां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ।

श्यामानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ।

कपिलानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ।

अतिलोखितानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ।

उर्ध्वानां रुद्राणां स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ ७० ॥

अवपतन्ताना ॐ रुद्राणां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैद्युतानां ॐ रुद्राणां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 प्रभाजमानानीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 व्यवदातीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वासुडिवैद्युतीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 रजतानां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 परुषाणां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 श्यामानां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 कपिलानां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अतिवोळितीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 उर्ध्वानां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अवपतन्तीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैद्युतीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 ॐ भूर्भुवस्स्वः । इपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं ॐ रीद्वम् ॥ ७१ ॥
 अथाग्नेरष्टपुरुषस्य ।
 अग्नेः पूर्वदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 जातवेदस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 सडोजसो दक्षिणदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अजिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैश्वानरस्याऽपरदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 पङ्क्तिराधसौदग्दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 ॐ भूर्भुवस्स्वः । इपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं ॐ रीद्वम् ॥ ७२ ॥
 दक्षिणपूर्वस्थान्दिशि विसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाळि ।
 दक्षिणपरस्थां दिश्यविसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाळि ।
 उत्तरपूर्वस्थान्दिशि विषादी नरकः । तस्मान्नः परिपाळि ।

उत्तरपरस्यान्दिश्यविषादी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।
आ यस्मिन्सप्त वासवा इन्द्रियाणि शतकृतवित्येते ॥ ७३ ॥

इन्द्रघोषा वो वसुभिः पुरस्तादुपेधताम् ।
मनोजवसो वः पितृभिर्दक्षिणत उपेधताम् ।
प्रयेता वो रुद्रैः पश्चादुपेधताम् ।
विश्वकर्मा व आदित्यरुत्तरत उपेधताम् ।
त्वष्टा वो उपैरुपरिष्ठादुपेधताम् ।
संज्ञानं वः पश्चादिति । आदित्यस्सर्वोऽग्निः पृथिव्याम् ।
वायुरन्तरिक्षे । सूर्यो दिवि । यन्द्रमा दिक्षु ।
नक्षत्राणि स्वलोके । अेवा ज्येव । अेवा ज्यत्रे ।
अेवा डि वायो । अेवा डीन्द्र । अेवा डि पूषन् । अेवा डि देवाः ॥ ७४ ॥

आपमापामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः
अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सड सज्यस्करद्धिया ।
वाय्वश्चा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्रुडः ।
देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
मडानाम्नीर्मडामानाः । मडसो मडसस्वः ॥ ७५ ॥

देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
अपाऽश्रुष्णिमपा रक्षः । अपाऽऽश्रुष्णिमपारधम् ।
अपाद्गामपयाऽवर्तिम् । अपदेवीरितो डित ।
वज्रन्देवीरजुताश्च । भुवनन्देवसूवरीः ।
आदित्यानदितिन्देवीम् । योनिनोर्ध्वमुदीषत ॥ ७६ ॥

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाँसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।
केतवो अरुणसश्च । ऋषयो वातरशनाः ।
प्रतिष्ठाँशतधा डि । समाडितासो सडस्रधायसम् ।

शि॒वा न॒श्शन्त॑मा भवन्तु । दि॒व्या आप॑ ओषधयः ।
 सु॒मु॒डी॒का सर॑स्वति । मा ते व्योम॑ स॒नृ॒शि ॥ ७७ ॥
 योऽपां॑ पु॒ष्पं वे॑द । पु॒ष्यवा॑न् प्र॒जवा॑न् प॒शुमा॑न् भवति ।
 य॒न्द्रमा॑ वा अ॒पां पु॒ष्यम् । पु॒ष्यवा॑न् प्र॒जवा॑न् प॒शुमा॑न् भवति ।
 य अ॒वं वे॑द । योऽपा॑मा॒यत॑न् वे॑द ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । अ॒ग्नि॒र्वा अ॒पा॒मा॒यत॑नम् ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । योऽग्ने॑रा॒यत॑न् वे॑द ॥ ७८ ॥
 आ॒यत॑नवान् भवति । आपो॑ वा अ॒ग्ने॑रा॒यत॑नम् ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । य अ॒वं वे॑द ।
 योऽपा॑मा॒यत॑न् वे॑द । आ॒यत॑नवान् भवति ।
 वा॒यु॒र्वा अ॒पा॒मा॒यत॑नम् । आ॒यत॑नवान् भवति ।
 यो वा॒यो॒रा॒यत॑न् वे॑द । आ॒यत॑नवान् भवति ॥ ७९ ॥
 आपो॑ वै वा॒यो॒रा॒यत॑नम् । आ॒यत॑नवान् भवति ।
 य अ॒वं वे॑द । योऽपा॑मा॒यत॑न् वे॑द ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । अ॒सौ वै त॑प॒न्न॒पा॒मा॒यत॑नम् ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । योऽमु॒ष्य॒ त॑प॒त आ॒यत॑न् वे॑द ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । आपो॑ वा अ॒मु॒ष्य॒ त॑प॒त आ॒यत॑नम् ॥ ८० ॥
 आ॒यत॑नवान् भवति । य अ॒वं वे॑द ।
 योऽपा॑मा॒यत॑न् वे॑द । आ॒यत॑नवान् भवति ।
 य॒न्द्रमा॑ वा अ॒पा॒मा॒यत॑नम् । आ॒यत॑नवान् भवति ।
 यश्च॒न्द्रम॑स आ॒यत॑न् वे॑द । आ॒यत॑नवान् भवति ।
 आपो॑ वै य॒न्द्रम॑स आ॒यत॑नम् । आ॒यत॑नवान् भवति ॥ ८१ ॥
 य अ॒वं वे॑द । योऽपा॑मा॒यत॑न् वे॑द ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । नक्ष॑त्राणि वा अ॒पा॒मा॒यत॑नम् ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । यो नक्ष॑त्राणा॒मा॒यत॑न् वे॑द ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । आपो॑ वै नक्ष॑त्राणा॒मा॒यत॑नम् ।
 आ॒यत॑नवान् भवति । य अ॒वं वे॑द ॥ ८२ ॥

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति
 पर्जन्यो वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 यः पर्जन्यस्यायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
 आपो वै पर्जन्यस्याऽऽयतनम् । आयतनवान् भवति ।
 य एवं वेद । योऽपामायतनं वेद ॥ ८३ ॥

आयतनवान् भवति । संवत्सरो वा अपामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । यस्संवत्सरस्यायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । आपो वै संवत्सरस्यायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । य एवं वेद ।
 योऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेद । प्रत्येव तिष्ठति ॥ ८४ ॥

धमे वै लोका अप्सु प्रतिष्ठिताः । तदेषाऽभ्यनूक्ता ।
 अपा रसमुद्य सन्न । सूर्ये शुक्रं समाभृतम् ।
 अपा रसस्य यो रसः । तं वो गृह्णाभ्युत्तममिति ।
 धमे वै लोका अपा रसः । तेऽमुष्मिन्नादित्ये समाभृताः ।
 जनुदघ्नीमुत्तरवेदीऽभ्रात्वा । अपां पूरयित्वा गुल्फदघ्नम् ॥ ८५ ॥

पुष्करपर्णैः पुष्करदण्डैः पुष्करैश्च स स्तीर्य । तस्मिन्विडायसे ।
 अग्निं प्राणीयोपसमाधाय । ब्रह्मवादिनो वदन्ति ।
 कस्मात्प्राणीतेऽयमग्निश्चीयते । साप्राणीतेऽयमप्सु ङ्ययञ्चीयते ।
 असौ भुवनेऽप्यनाडिताग्निरेताः । तमभित अता अभीष्टका उपधधाति ।
 अग्निडोत्रे दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे यातुर्मास्येषु ॥ ८६ ॥

अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञकृतुष्विति ।
 अेतद्ध स्म वा आहुश्शालिः । कमग्निञ्चिनुते ।
 सत्रियमग्निञ्चिन्वानः । संवत्सरे प्रत्यक्षेण ।
 कमग्निञ्चिनुते । सावित्रमग्निञ्चिन्वानः ।
 अमुमादित्यं प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते ॥ ८७ ॥
 नाचिकेतमग्निञ्चिन्वानः ।

प्राणान्प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । यातुडोत्रियमग्निञ्चिन्वानः ।
 ब्रह्म प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । वैश्वसृजमग्निञ्चिन्वानः ।
 शरीरं प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । उपानुवाक्यमाशुमग्निञ्चिन्वानः ॥ ८८ ॥
 धमान् लोकान्प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । धममारुणकेतुकमग्निञ्चिन्वानः ।
 य अेवासौ । धतश्चाऽमुतश्चाऽव्यतीपती । तमिति ।
 योऽग्नेर्मिथुया वेद । मिथुनवान्भवति ।
 आपो वा अग्नेर्मिथुयाः । मिथुनवान्भवति । य अेवं वेद ॥ ८९ ॥
 आपो वा धमासन्त्सलिलमेव । स प्रजापतिरेकः पुष्करपर्णे समभवत् ।
 तस्यान्तर्मनसि कामस्समवर्तत । धद सुश्रेयमिति ।
 तस्माद्यत्पुरुषो मसन्निगच्छति । तद्वाया वदति ।
 तत्कर्मणा करोति । तदेषाऽभ्यनूक्ता ।
 कामस्तदग्ने समवर्तताधि । मनसो रेतः प्रथमं यदासीत् ॥ ९० ॥
 सतो बन्धुमसति निरविन्दन् । लुटि प्रतीच्या क्वयो मनीषेति ।
 उपेनन्तदुपनमति । यत्कामो भवति । य अेवं वेद ।
 स तपोऽतथ्यत । स तपस्तम्या । शरीरमधूनुत । तस्य यन्मा समासीत् ।
 ततोऽरुणाः केतवो वातरशना ऋषय उदतिष्ठन् ॥ ९१ ॥
 ये नभाः । ते वैभानसाः । ये वालाः । ते वालभिल्याः ।
 यो रसः । सोऽपाम् । अन्तरतः कुर्म भूत सर्पन्तम् ।
 तमब्रवीत् । मम वैत्वज्मा सा । समभूत् ॥ ९२ ॥
 नेत्यब्रवीत् । पूर्वमेवाडमिडासनिति ।
 तत्पुरुषस्य पुरुषत्वम् । स सडसशीर्षा पुरुषः ।
 सडसूस्त्राक्षस्सडसपात् । भूत्वोदतिष्ठत् ।
 तमब्रवीत् । त्वं वै पूर्व समभूः ।
 त्वमिदं पूर्वः कुरुष्वेति । स धत आद्याथापः । ॥ ९३ ॥
 अञ्जलिना पुरस्तादुपाधधात् । अेवाड्येवेति ।
 तत आदित्य उदतिष्ठत् । सा प्राथी द्दिङ् ।
 अथाऽरुणः । केतुर्दक्षिणत उपधाधधात् ।

अ॒वा॒ख्य॒ञ्च॒ ष॒ति॒ । ततो॑ वा अ॒ग्नि॒रु॒द॒ति॒ष्ठत् ।
 सा॒ दक्षि॑णा॒ दिक् । अथा॒रु॒णः॒ के॒तुः॒ पश्चा॑द्दु॒प॒द॒धात् ।
 अ॒वा॒हि॒ वा॒यो॒ ष॒ति॒ ॥ ८४ ॥
 ततो॑ वा॒यु॒रु॒द॒ति॒ष्ठत् । सा॒ प्र॒ती॒थी॒ दिक् ।
 अथा॒रु॒णः॒ के॒तु॒रु॒त्त॒र॒त॒ उ॒पा॒द॒धात् । अ॒वा॒ही॒न्द्रे॒ति॒ ।
 ततो॑ वा॒ ष॒न्द्र॒ उ॒द॒ति॒ष्ठत् । सो॒दी॒थी॒ दिक् ।
 अथा॒रु॒णः॒ के॒तु॒र्म॒ध्य॒ उ॒पा॒द॒धात् । अ॒वा॒हि॒ पू॒ष॒त्रि॒ति॒ ।
 ततो॑ वै॒ पू॒षो॒द॒ति॒ष्ठत् । से॒य॒न्दिक् ॥ ८५ ॥
 अथा॒रु॒णः॒ के॒तु॒रु॒परि॑ष्टाद्दु॒पा॒द॒धात् । अ॒वा॒हि॒ दे॒वा॒ उ॒ति॒ ।
 ततो॑ दे॒व॒म॒नु॒ष्याः॒ पि॒तरः॑ । ग॒न्ध॒र्वा॒प्सर॑सश्चो॒द॒ति॒ष्ठन् ।
 सो॒र्धा॒ दिक् । या॒ वि॒प्रु॒षो॒ वि॒प॒रा॒प॒त॒न् ।
 ता॒भ्यो॒ऽसुरा॑ रक्षा॒सि॒ पि॒शा॒चा॒श्चो॒द॒ति॒ष्ठन् । तस्मा॑त्ते॒ परा॑भवन् ।
 वि॒प्रु॒ऽभ्यो॒ हि॒ ते॒ स॒म॒भ॒व॒न् । त॒देषा॑भ्य॒नू॒क्ता ॥ ८६ ॥
 आपो॑ उ॒ यद्भु॑त्ती॒र्ग॒र्म॒मा॒य॒न् । दक्ष॑न्ध॒घा॒ना॒ ज॒न॒य॒न्ती॒स्स्व॒यं॒भु॒म् ।
 तत॑ ष॒मे॒ध्य॒सृ॒ज॒य॒न्त॒ सर्गाः॑ । अ॒द्भ्यो॒ वा॒ ष॒ट् स॒म॒भू॒त् ।
 तस्मा॑दि॒दं स॒र्वं॒ ब्र॒ह्म॒ स्व॒यं॒भ्वि॒ति॒ ।
 तस्मा॑दि॒दं स॒र्वं स॒र्वं॒ शि॒थि॒व॒मि॒वा॒ऽधु॒व॒मि॒वा॒भ॒व॒त् ।
 प्र॒जा॒प॒ति॒र्वा॒व॒ तत् । आ॒त्म॒ना॒त्मानं॑ वि॒धाय॑ ।
 त॒देषा॑नु॒प्रा॒वि॒शत् । त॒देषा॑भ्य॒नू॒क्ता ॥ ८७ ॥
 वि॒धाय॑ लो॒कान्॒ वि॒धाय॑ भू॒तानि॑ । वि॒धाय॑ सर्वाः प्र॒दि॒शो॑ दि॒शश्च॑ ।
 प्र॒जा॒प॒तिः॒ प्रथ॑म॒जा॒ ऋ॒तस्य॑ । आ॒त्म॒ना॒त्मान॑म॒भि॒ संवि॑वेशति ।
 स॒र्वमे॒वे॒द॒मा॒त्वा । स॒र्वम॒व॒रु॒द्ध्य॑ ।
 त॒देषा॑नु॒प्र॒वि॒शति॑ । य॒ अ॒वं वे॒द ॥ ८८ ॥
 य॒तु॒ष्ट्य॒ आपो॑ गृ॒ह्णा॒ति । य॒त्वा॒रि॒ वा॒ अ॒पा सृ॑पा॒णि॒ ।
 मे॒धो॒ वि॒धु॒त् । स्त॒न॒यि॒त्सु॒र्वृ॒ष्टिः॑ । ता॒न्ये॒वा॒व॒रु॒न्धे॑ ।
 आ॒त॒प॒ति॒ व॒र्ष्या॑ गृ॒ह्णा॒ति । ताः पु॒र॒स्ता॑द्दु॒प॒द॒धाति॑ ।
 अ॒ता॒ वै ब्र॑ह्म॒व॒र्य॑स्या॒ आपः॑ । मु॒प॒त॒ अ॒व॒ ब्र॑ह्म॒व॒र्य॑स॒म॒व॒रु॒न्धे॑ ।

तस्मान्मु॒प्तो ब्र॒ह्मव॒र्य॑सितरः ॥ ९९ ॥

कूप्या॑ गृ॒णाति । ता॑ दक्षि॒णत॑ उप॒दधा॑ति ।

अ॒ेता वै ते॒ज॒स्विनी॑रापः । ते॒ज॒ अ॒ऽवा॒स्य॑ दक्षि॒णतो॑ दधाति ।

तस्मा॑दक्षि॒णोऽर्ध॑स्ते॒ज॒स्वितरः॑ । स्था॒वरा॑ गृ॒णाति ।

ताः प॒श्चाद्गु॑प॒दधा॑ति । प्र॒तिष्ठि॑ता॒ वै स्था॒वराः॑ ।

प॒श्चाद्दे॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति । व॒हन्ती॑र्गृ॒णाति ॥ १०० ॥

ता॒ उत्त॑रत॒ उप॒दधा॑ति ।

ओ॒ज॒सा॑ वा अ॒ेता व॒हन्ती॑रि॒वोद्गती॑रि॒व आ॒कू॒जती॑रि॒व धा॒वन्तीः॑ ।

ओ॒ज॒ अ॒ेवा॒स्योत्त॑रतो॒ दधा॑ति । तस्मा॑द्दु॒त्तरो॑र्ध॒ ओ॒ज॒स्वितरः॑ ।

सं॒भार्या॑ गृ॒णाति । ता॑ म॒ध्य॒ उप॒दधा॑ति ।

ॐ॒यं वै सं॒भार्याः॑ । अ॒स्यामे॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति ।

प॒ल्व॒ल्या गृ॒णाति । ता॑ उप॒रि॒ष्टाद्गु॑पा॒दधा॑ति ॥ १०१ ॥

अ॒सौ वै प॒ल्व॒याः । अ॒मुष्या॑मे॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति ।

दि॒क्षूप॑दधाति । दि॒क्षु॒ वा आ॒पः ।

अ॒न्नं वा आ॒पः । अ॒द्भ्यो॒ या अ॒न्नञ्जा॑यते ।

य॒द्दे॒वद्भ्यो॑ऽन्नञ्जा॑यते । त॒दव॑रु॒न्धे ।

तं वा अ॒ेतम॑रु॒णाः॒ के॒तवो॑ वा॒तर॑श॒नाऋष॑योऽधि॒न्वन् ।

तस्मा॑दा॒रुण॑के॒तुकः॑ ॥ १०२ ॥

त॒दे॒षाभ्य॑नू॒क्ता । के॒तवो॑ अ॒रुणा॑सश्च ।

ऋष॑यो वा॒तर॑श॒नाः । प्र॒तिष्ठा॑ श॒तधा॑डि ।

स॒मा॒डि॒तासो॑ स॒डस्र॑धा॒यस॑मि॒ति । श॒तश॑श्चै॒व स॒डस्र॑शश्च॒ प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति ।

य अ॒ेतम॑ग्नि॒न्वि॒नुते॑ य॒ उ॒च्यै॒नमे॒वं वे॒द ॥ १०३ ॥

जानु॑द॒घ्नीमु॒त्तरे॒वेदी॑ऽभ्या॒त्वा । अ॒पां पू॑रयति ।

आ॒प॑ स॒र्व॒त्वाय॑ । पु॒ष्कर॑पर्णा॒ रु॒डमं॑ पु॒रुष॑मित्यु॒प॒दधा॑ति ।

तपो॑ वै पु॒ष्कर॑पर्णाम् । स॒त्यं रु॒डमः॑ । अ॒मृतं॑ पु॒रुषः॑ ।

अ॒ेता॒वद्वा॑ वा॒स्ति । या॒वद्दे॒तत् । या॒वद्दे॒वास्ति॑ ॥ १०४ ॥

त॒दव॑रु॒न्धे । कु॒र्ममु॑प॒दधा॑ति ।

अपामेव मेधमवरुन्धे । अथो स्वर्गस्य लोकस्य समष्टयै ।
 आपमापामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः ।
 अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सडसञ्चस्कृष्ट्या धति ।
 वाय्वश्चा रश्मिपतयः । लोकं पृष्टाच्छिद्रं पृष्ट ॥ १०५ ॥
 यास्तिः परमजाः । छन्दोषा वो वसुभिरेवाह्येवेति ।
 पञ्चयितय उपदधाति । पाङ्क्तोऽग्निः ।
 यावनेवाग्निः । तज्जिनुते ।
 लोकंपृष्टया द्वितीयामुपदधाति । पञ्च पदा वै विराट् ।
 तस्या वा धयं पादः । अत्ररिक्षं पादः । धौः पादः ।
 दिशः पादः । परोरजाः पादः । विराजयेव प्रतिष्ठति ।
 य अेतमग्निज्जिनुते । य उच्यै नमेवं वेद ॥ १०६ ॥
 अग्निं प्रणीयोपसमाधाय । तमभित अेता अभीष्टका उपदधाति ।
 अग्निहोत्रे दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे यातुर्मास्येषु ।
 अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञकतुष्पिति ।
 अथ उस्माडारुणस्स्वायंभुवः । सावित्रः सर्वोऽग्निरित्यननुषङ्गं मन्यामडे ।
 नाना वा अेतेषां वीर्याणि । कमग्निज्जिनुते ॥ १०७ ॥
 सत्रियमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।
 सावित्रमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।
 नाचिकेतमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।
 यातुर्होत्रियमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।
 वैश्वसृजमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ॥ १०८ ॥
 उपानुवाक्यमाशुमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।
 छममारुणकेतुकमग्निज्जिवान धति । वृषा वा अग्निः ।
 वृषाणो स रूहालयेत् । ह्येतास्य यज्ञः ।
 तस्मान्नानुषज्यः । सोत्तरवेदिषु कतुषु चिन्वीत ।
 उत्तरवेधा ह्यग्निश्चीयते । प्रजाकामश्चिन्वीत ॥ १०९ ॥
 प्राजापत्यो वा अेषोऽग्निः । प्राजापत्याः प्रजाः ।

प्र॒जा॒वान्॑ भवति । य॒ अ॒वं वे॒द ।
 प॒शु॒का॒म॒श्चि॒न्वी॒त । सं॒ज्ञा॒नं॑ वा अ॒ेतत् प॒शूना॑म् ।
 य॒दा॒पः प॒शूना॑मे॒व सं॒ज्ञाने॑ऽग्नि॒ज्यि॒नुते॑ ।
 प॒शु॒मा॒न् भवति॑ । य॒ अ॒वं वे॒द ॥ ११० ॥
 वृ॒ष्टि॒का॒म॒श्चि॒न्वी॒त । आ॒पो वै वृ॒ष्टिः ।
 प॒र्जन्यो॑ व॒र्षु॒को भवति॑ । य॒ अ॒वं वे॒द ।
 आ॒म॒या॒वी चि॒न्वी॒त । आ॒पो वै भे॒ष॒जम् ।
 भे॒ष॒ज॒मे॒वास्मै॑ करोति । सर्व॒मायु॑रेति ।
 अ॒भि॒य॒र॒श्चि॒न्वी॒त । व॒ज्रो वै आ॒पः ॥ १११ ॥
 व॒ज्र॒मे॒व भ्रा॒तृ॒व्ये॒भ्यः प्र॒द॒रति॑ । स्तृ॒णु॒त अ॒नम् ।
 ते॒ज॒स्का॒मो य॒श॒स्का॒मः । ब्र॒ह्म॒व॒र्य॑स॒का॒म॒स्व॒र्ग॒का॒म॒श्चि॒न्वी॒त ।
 अ॒ेता॒व॒द्वा वा॒स्ति । या॒व॒दे॒तत् ।
 या॒व॒दे॒वा॒स्ति । त॒द॒व॒रु॒न्धे ।
 त॒स्यै॒तद् प्र॒तम् । व॒र्ष॒ति॒न॒ धा॒वेत् ॥ ११२ ॥
 अ॒मृतं॑ वा आ॒पः । अ॒मृत॑स्या॒नन्त॑रि॒त्यै ।
 ना॒प्सु मू॒त्र॒पु॒री॒ष॒कु॒र्यात् । न नि॒ष्ठी॒वेत् ।
 न वि॒व॒स॒न॒स्ना॒यात् । गु॒ह्यो वा अ॒ेषो॑ऽग्निः ।
 अ॒ेत॒स्या॒ग्ने॒र॒न॒ति॒दा॒डाय॑ । न पु॒ष्क॒र॒प॒र्णानि॑ डि॒रा॒ण्य॒वा॒ऽधि॒ति॒ष्ठेत् ।
 अ॒ेत॒स्या॒ग्ने॒र॒न॒भ्या॒रो॒डाय॑ । न डूर्म॑स्या॒श्री॒यात् ।
 नो॒द॒क॒स्या॒घा॒तु॒का॒न्ये॒न॒मो॒द॒कानि॑ भवन्ति । अ॒घा॒तु॒का आ॒पः ।
 य॒ अ॒ेत॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ । य॒ उ॒च्यै॒न॒मे॒वं वे॒द ॥ ११३ ॥
 ष॒मा॒नु॒कं भु॒व॒ना सी॒ष॒धेम॑ । ष॒न्द्रश्च॑ वि॒श्वे य॒ दे॒वाः ।
 य॒ज्ञश्च॑ न॒स्त॒व॒ज्य प्र॒जा॒ज्य । आ॒दि॒त्यै॒रि॒न्द्र॒स्स॒स॒ड सी॒ष॒धा॒तु ।
 आ॒दि॒त्यै॒रि॒न्द्र॒स्स॒ग॒णो म॒रु॒द्भिः । अ॒स्मा॒कं भू॒त्व॒वि॒ता त॒नू॒ना॑म् ।
 आ॒प॒त्त॒व॒स्व प्र॒प॒त्त॒व॒स्व । आ॒र्डी॒भ॒व॒ज मा मु॒हुः ।
 सु॒भा॒दी॒न्दुः॒प्प॒नि॒ध॒ना॑म् । प्र॒ति॒मु॒ज्य॒स्व स्वां पु॒रम् ॥ ११४ ॥
 म॒री॒च॒य॒स्व॒वा॒यं॒भु॒वाः । ये श॒री॒रा॒ण्य॒क॒ल्प॒यन् ।

ते ते द॒दु॒ल्यन्तु । मा॒ य॒ ते॒ ष्या॒स्म॒ ती॒रिष॒त् ।
 उ॒त्ति॒ष्ठ॒त॒ मा॒ स्व॒म॒ । अ॒ग्नि॒मि॒च्छ॒ध्वं॒ भा॒रताः॑ ।
 रा॒ज्ञ॒स्सो॒मस्य॑ तु॒मासः॑ । सूर्ये॑ण॒ स॒यु॒जोष॑सः ।
 यु॒वा सु॒वासाः॑ । अ॒ष्टाय॑का॒ न॒व॒द्वारा॑ ॥ ११५ ॥
 द॒ै॒वानां॑ पू॒रयो॑ध्या । तस्या॑ उ॒रि॒र॒भयः॑ कोशः ।
 स्व॒र्गा लो॒को ज्योति॑षाऽऽयु॒तः । यो वै तां॑ ब्र॒ह्म॒णो वे॒द ।
 अ॒मृते॑नाऽऽवृ॒तां पु॒रीम् । तस्मै॑ ब्र॒ह्म॒ य॒ ब्र॒ह्मा॒ य ।
 आ॒युः की॒र्तिं प्र॒जान्द॑दुः । वि॒भ्राज॑माना॒ उ॒रिणी॑म् ।
 य॒शसा॑ सम्प॒रीवृ॑ताम् । पु॒र उ॒रि॒र॒भयी॑ ब्र॒ह्मा ॥ ११६ ॥
 वि॒वेशाऽ॒परा॑जिता । परा॒ङ्गे॒त्य॒ज्याम॑थी ।
 परा॒ङ्गे॒त्य॒नाश॑की । उ॒द्यमा॑मु॒त्रया॒न्वेति॑ ।
 वि॒द्वा॒न्दे॒वा सु॒रा॒नु॒भयान्॑ । यत्सु॑मा॒री म॒न्द्र॒यते॑ ।
 य॒द्योष॑ध॒त्पति॑प्र॒ता । अ॒रि॒ष्टं॒ यत्किं॑च॒ क्रिय॑ते ।
 अ॒ग्नि॒स्त॒दनु॑वेधति । अ॒श॒ता॒स॒श॒ता॒सश्च॑ ॥ ११७ ॥
 य॒ज्वानो॑ येऽध्य॒य॒ज्वनः॑ । स्व॒र्यन्तो॑ नापे॒क्षन्ते॑ ।
 उ॒न्द्र॒म॒ग्निश्च॑ ये वि॒दुः । सि॒कता॑ ष॒व सं॑यन्ति ।
 र॒श्मि॒भिस्स॑मु॒दीरि॑ताः । अ॒स्मा॒ल्लो॒का॒द्य॒मुष्मा॑य्य ।
 ऋ॒षि॒भि॒र॒दा॒त्पृ॒श्नि॒भिः ।
 अ॒पेत॑ वी॒त॒ वि॒ य॒ सर्प॑तातः॒ येऽत्र॑स्थ॒ पुरा॑णा॒ ये॒ य॒ नू॒तनाः॑ ।
 अ॒डो॒भि॒र॒द्भि॒र॒क्तु॑भि॒व्य॒क्तम् ॥ ११८ ॥
 य॒मो द॑दा॒त्प॒व॒सान॑मस्मै । नृ॒मु॒णन्तु॑ नृ॒पा॒त्वयः॑ ।
 अ॒कृ॒ष्टा॒ ये॒ य॒ कृ॒ष्टजाः॑ । कु॒मारी॑षु॒ कनी॑नीषु ।
 जा॒रि॒णीषु॑ य॒ ये॒ छि॒ताः । रेतः॑पी॒ता आ॑ऽपी॒ताः ।
 अ॒ङ्गा॒रेषु॑ य॒ ये॒ दु॒ताः । उ॒भयान्॑ पु॒त्र॒पौ॒त्र॒कान् ।
 यु॒वेऽ॒लं॒ य॒मरा॑जगान् । श॒त॒मि॒त्रु॒श॒रदः॑ ॥ ११९ ॥
 अ॒दो॒ य॒द्ब्र॑ह्म॒ वि॒ल॒भम् । पि॒तृ॒णा॒ञ्च॒ य॒म॒स्य॑ य ।
 व॒रु॒णा॒स्या॒श्वि॒नो॒र॒ग्रेः । म॒रु॒ता॒ञ्च॒ वि॒डाय॑साम् ।

कामप्रयवणं मे अस्तु । स ङ्येवास्मि सनातनः ।
 एति नाको ब्रह्मिभ्रवो रायो धनम् । पुत्रानापो देवीरिडाऽऽडित ॥ १२० ॥
 विशीर्षर्षाङ्गुप्रशीर्षर्षाङ्ग्य । अपेतो निरृति उथः ।
 परिबाध श्वेतकुक्षम् । निजङ्घ शैबलोदरम् ।
 स तान् वाय्यायया सड । अग्ने नाशय सन्दृशः ।
 षर्षासुये बुभुक्षाम् । मन्युं कृत्यां च दीधिरे ।
 रथेन किं शुकावता । अग्ने नाशय सन्दृशः ॥ १२१ ॥
 पर्जन्याय प्रगायत । द्विवस्पुत्राय मीढुषे ।
 स नो यवसमिच्छतु । एतं वयः पर्जन्याय स्वराजे ।
 दुदो अस्त्वन्तरन्तधुयोत । मयोभूर्वातो विश्वकृष्टयस्सन्त्वस्मे ।
 सुषिष्पला ओषधीर्दिवगोपाः । यो गर्भमोषधीनम् ।
 गवाङ्गुणोत्यर्वताम् । पर्जन्यः पुत्रुषीणाम् ॥ १२२ ॥
 पुनर्माँमैत्विन्द्रियम् । पुनरायुः पुनर्भगः ।
 पुनर्भाँमणामैतु मा । पुनर्द्रविणामैतु मा ।
 यन्मेऽद्य रेतः पृथिवीमस्कान् । यदोषधीरध्यसरधदापः ।
 एदन्तत्पुनराददे । दीर्घायुत्वाय वर्धसे ।
 यन्मे रेतः प्रसिञ्चते । यन्म आजायते पुनः ।
 तेन माममृतं कुरु । तेन सुप्रजसङ्कुरु ॥ १२३ ॥
 अद्भ्यस्तिरोधाऽजायत । तव वैश्रवणस्सदा ।
 तिरोधेडि सपत्नान्नः । ये अपोऽन्नन्ति केयन ।
 त्वार्ष्ट्री मायां वैश्रवणः । रथ सडस्रवन्धुरम् ।
 पुरुश्चक्र सडस्राश्रम् । आस्थायायाडि नो बलिम् ।
 यस्मै भूतानि बलिमावडन्ति । धनङ्गावो डस्तिडिरण्यमश्वान् ॥ १२४ ॥
 असाम सुमतौ यज्ञियस्य । श्रियं बिभ्रतिऽन्नमुर्षीं विराजम् ।
 सुदृशने य कोञ्चे य । मैनागे य मडागिरौ ।
 शतद्वाट्टारगमन्ता । स डार्यन्नगरं तव ।
 एति मन्त्राः । कल्पोऽत उर्ध्वम् । यद्दि बलि उरेत् ।

डि॒र॒ण्य॒ना॒भये॑ वि॒तु॒दये॑ कौ॒बे॒रा॒यायं॑ ब॒लिः ॥ १२५ ॥
 सर्व॑भू॒तधि॒पतये॑ न॒म॒ ष॒ति । अथ॑ ब॒लि॒ वृ॒त्वो॒प॒ति॒ष्ठे॒त ।
 क्ष॒त्रं॑ क्ष॒त्रं॑ वै॒श्र॒वा॒णः । ब्रा॒ह्म॒णो॒ वय॑ स्मः ।
 न॒म॒स्ते॒ अ॒स्तु॒ मा॒ मा॒ डि॒ सीः । अ॒स्मा॒त्प्र॒वि॒श्या॒न्न॒म॒द्भृ॒ति ।
 अथ॑ त॒म॒ग्नि॒मा॒दधी॑त । य॒स्मि॒न्ने॒त॒त्क॒र्म॑ प्र॒यु॒ञ्ज॒त ।
 ति॒रो॒धा॒ भूः । ति॒रो॒धा॒ भु॒वः ॥ १२६ ॥
 ति॒रो॒धा॒स्स्वः । ति॒रो॒धा॒ भूर्भु॒व॒स्स्वः ।
 सर्वे॑षां॒ लो॒का॒ना॒मा॒धि॒प॒त्ये॑ सी॒द॒ेति॑ । अथ॑ त॒म॒ग्नि॒मि॒न्धी॑त ।
 य॒स्मि॒न्ने॒त॒त्क॒र्म॑ प्र॒यु॒ञ्ज॒त । ति॒रो॒धा॒ भू॒स्स्वा॒डा ।
 ति॒रो॒धा॒ भु॒व॒स्स्वा॒डा । ति॒रो॒धा॒स्स्व॒स्वा॒डा ।
 ति॒रो॒धा॒ भूर्भु॒व॒स्स्व॒स्वा॒डा ।
 य॒मि॒न्न॒स्य॑ का॒ले॒ सर्वा॑ आ॒हु॒ती॒र् लु॒ता॒ भ॒वे॒युः ॥ १२७ ॥
 अ॒पि॒ ब्रा॒ह्म॒णो॒भु॒भी॒नाः । त॒स्मि॒न्न॒हः॑ का॒ले॒ प्र॒यु॒ञ्ज॒त ।
 प॒र॒स्सु॒भ॒ज॒ना॒द्भे॒पि । मा॒स्म॒ प्र॒मा॒द्य॒न्त॒मा॒ध्या॒प॒येत् ।
 सर्वा॑र्था॒स्सि॒द्ध्य॒न्ते॑ । य॒ अ॒वं॒ वे॒द ।
 क्षु॒ध्य॒न्नि॒द॒म॒जा॒न॒ता॒म् । सर्वा॑र्था॒ न॒ सि॒द्ध्य॒न्ते॑ ।
 य॒स्ते॒ वि॒धा॒तु॒को॒ ब्रा॒ता॒ । म॒मा॒न्त॒र्हृ॒दये॑ श्रि॒तः ॥ १२८ ॥
 त॒स्मा॒ ष॒म॒म॒ग्नि॒पि॒ण्ड॒ञ्जु॒डो॒मि । स॒ मे॒ऽर्था॑न्मा॒ वि॒व॒धी॑त् ।
 म॒यि॒ स्वा॒डा । रा॒जा॒धि॒रा॒जा॒य॑ प्र॒स॒ज्य॒सा॒डि॒ने॑ ।
 न॒मो॒ वयं॑ वै॒श्र॒वा॒णाय॑ कु॒र्म॒डे॑ । स॒ मे॒ का॒मा॒न्ता॒म॒का॒मा॒य॑ म॒ज्य॒म् ।
 का॒मे॒श्च॒रो॒ वै॒श्र॒वा॒णो॒ द॒दा॒तु॑ । कु॒बे॒रा॒य॑ वै॒श्र॒वा॒णाय॑ ।
 म॒हा॒रा॒जा॒य॑ न॒मः । के॒त॒वो॒ अ॒रु॒णा॒स॒श्च॑ ।
 ऋ॒ष॒यो॒ वा॒त॒र॒श॒नाः । प्र॒ति॒ष्ठा॑ श॒त॒धा॒ डि॑ ।
 स॒मा॒डि॒ता॒सो॒ स॒ह॒स्र॒धा॒य॒स॒म् । शि॒वा॒न॒श्श॒न्त॒मा॒ भ॒व॒न्तु॑ ।
 दि॒व्या॒ आ॒प॒ ओ॒ष॒धयः॑ । सु॒मृ॒डी॒का॒ स॒र॒स्व॒ति॑ ।
 मा॒ ते॒ व्यो॒म॒ स॒न्दृ॒शि ॥ १२९ ॥
 सं॒व॒त्स॒र॒मे॒तद् प्र॒तं॑ य॒रेत् । द्वौ॑ वा॒ मा॒सौ॑ ।

नियमस्समासेन । तस्मिन्नियमविशेषाः ।
 त्रिषवणामुदकोपस्पर्शा । यतुर्थकालपानभक्तस्यात् ।
 अडरडर्वा भैक्षमश्रीयात् । औदुंबरीभिरस्समिद्भिरग्निं परिचरेत् ।
 पुनर्मांमैत्विन्द्रियनित्येतेनाऽनुवाडेन । उद्धृतपरिपूताभिरदृग्भिः कार्यं कुर्वीत ॥ १३० ॥
 असञ्चयवान् । अग्रये वायवे सूययि ।
 ब्रह्मणे प्रजापतये । यन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यः ।
 ऋतुभ्यस्संवत्सराय । वरुणायारुणायैति प्रतलोमाः ।
 प्रवर्ग्यवदादेशः । अरुणाः काण्डऋषयः ।
 अरण्येऽधीयीरन् । भद्रङ्कुर्णोभिरिति द्वे जपित्वा ॥ १३१ ॥
 मडानाम्नीभिरुदकं सँ स्पृश्य । तमाचार्यो दधात् ।
 शिवानशशन्तमेत्योषधीरालभते । सुमृडीकेति भूमिम् ।
 अेवमपवर्गे । घेनुर्दक्षिणा । कँ सं वासश्च क्षौमम् ।
 अन्यद्वा शुक्लम् । यथाशक्ति वा । अेवँ स्वाध्यायधर्मैण ।
 अरण्येऽधीयीत । तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुण्यो भवति ॥ १३२ ॥
 ॐ भद्रङ्कुर्णोभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाँ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
 स्वस्ति न ऽन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
 स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥ १३३ ॥
 ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

This first prashna of the arAnyaka is known as aruNaprashnaH

From taittirIyasamhitAtml

Note on the use of t or th in apashyamahametAnthsapta in

.. 0. 1. 7. 21.. . See top right

https://archive.org/details/taittiriya/taittiriya_aranyaka_bhasakara_01/page/n50/mode/1up

It is explained in Taittiriya-pratisakhya

<https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.553666/page/n161/mode/2up>

See pages 88 and 89 .

There are two parts

Rule 1 (a and b)

a .

if ङ् followed by स्, ष् then ङ् is Agama

eg - प्रत्यङ् सोमो => प्रत्यङ्+ङ्+सोमो

eg - प्रत्यङ् षडो => प्रत्यङ् +ङ् +षडो

b .

if ट्, न् followed by स्, ष्) then त् is Agama

eg - विद्वान् सोमेन => विद्वान् + त् +सोमेन

our eg अेतान् सप्त => अेतान् + त् +सप्त

वट् स्वयमभि => वट् + त् + स्वयमभि

Rule 2

First letter in group followed by ॐ - becomes second in the respective group

eg - प्रत्यङ्+ङ्+सोमो => प्रत्यङ्+ ष् +सोमो

विद्वान् + त् +सोमेन => विद्वान् + थ् +सोमेन

our eg अेतान् + त् +सप्त => अेतान् + थ् +सप्त

See pratishakhya reference page 164

This is the reason many books also use saMvathsara
in place of saMvatsara etc .

BTW वर्धन् as वर्द्धन् is also documented as द्विवर्धम्
page 162 onwards in the same pratishAkhya reference
(sutra 1 and 5 for वर्द्धन्)

These specifics are emphasized in some vedic books to remind
ॐय्यारण्य although some books are liberal and expect
students to learn from parampara .

- Muralidhara muraliba at gmail.com

Encoded with Accents by Rajagopal Iyer

॥ तैत्तिरीयाराण्यकम् अरुणप्रश्नः ॥

स्वररहितम्

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।
आपमामपः सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः ॥ १ ॥

अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सल संयस्करद्धिया ।
वाय्वश्चा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्रुडः ।
देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
मडानाङ्गीर्मडामानाः । मडसो मडसस्वः ।
देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ॥ २ ॥

अपाश्र्युष्णिमपा रक्षः । अपाश्र्युष्णिमपारधम् ।
अपाद्गामप यावर्तिम् । अपदेवीरितो हित ।
वज्रं देवीरञ्जिताꣳ च । भुवनं देवसूवरीः ।
आदित्यानदितिं देवीम् । योनिनोर्ध्वमुदीषत ।
शिवानश्शान्तमा भवन्तु । दित्या आप ओषधयः ।
सुमुडीका सरस्वती । मा ते व्योम संदृशि ॥ ३ ॥

स्मृतिः प्रत्यक्षमैतिज्यम् । अनुमानश्चतुष्टयम् ।
अतैरादित्यमण्डलम् । सर्वैरेव विधास्यते ।
सूर्यो मरीचिमादत्ते । सर्वस्माद्भुवनादधि ।
तस्याः पाकविशेषेण । स्मृतं कालविशेषणम् ।
नदीव प्रभवत्काचित् । अक्षय्यात्स्यन्दते यथा ॥ ४ ॥

तान्नद्योऽभिसमायन्ति । सोरुस्सती न निवर्तते अेवन्नानासमुत्थानाः ।
कालास्संवत्सरꣳ श्रिताः । अणुशश्च मडशश्च ।
सर्वे समवयन्त्रितम् । सतैस्सर्वैस्समाविष्टः ।

उरुस्सत्र निवर्तते अधिसंवत्सरं विधात् । तदेव लक्षणं ॥ ५ ॥

अणुभिश्च मल्लभिश्च । समावृढः प्रदृश्यते ।

संवत्सरः प्रत्यक्षेण । नाधिसत्वः प्रदृश्यते ।

पटरो विक्लिधः पिङ्गः । अतद्गुरुणलक्षणम् ।

यत्रैतदुपदृश्यते । सलसं तत्र नीयते ।

ओङ् छि शिरो नाना भुजे । कृत्स्नम् तदृतुलक्षणम् ॥ ६ ॥

उभयतस्सामेन्द्रियाणि । जल्पितं त्वेव दिव्यते ।

शुक्लकृष्णौ संवत्सरस्य । दक्षिणवामयोः पार्श्वयोः ।

तस्यैषा भवति । शुक्लं ते अन्यथजतं ते अन्यत् ।

विषुवेषु अहनी धौरिवासि । विश्वा छि माया अवसि स्वधावः ।

भद्रा ते पूषन्निष्ठ रातिरस्तिवति । नात्र भुवनम् । न पूषा ।

न पशवः । नादित्यस्संवत्सर एव प्रयक्षेण प्रियतमं विधात् ।

अतद्वै संवत्सरस्य प्रियतमं रुपम् । योऽस्य मडानर्थं उत्पत्स्यमानो भवति ।

छंदं पुण्यं कुरुष्वेति । तमाह्वरणं दधात् ॥ ७ ॥

साकंजनां सप्तथमाहुरेकजम् । षडुधमा ऋषयो देवजा इति ।

तेषामिष्टानि विहितानि धामशः । स्थात्रे रेजन्ते विकृतानि रुपशः

को नु मर्या अभिधितः । सभा सभायमब्रवीत् ।

जडाको अस्म दीषते । यस्तित्याज सभिविदं सभायाम् ।

न तस्य वास्यपि भागो अस्ति । यदी शृणोत्यलकं शृणोति ॥ ८ ॥

न छि प्रवेदं सुकृतस्य पन्थामिति । ऋतुरृतुना नुधमानः ।

विननादाभिधावः । षष्टिश्च त्रिंशदा वल्गाः ।

शुककृष्णौ च षष्टिकौ । सारागवस्त्रैर्जदक्षः ।

वसन्तो वसुभिस्सल संवत्सरस्य सवितुः ।

प्रैषकृत्प्रथमः स्मृतः । अमूनादयतीत्यन्यान् ॥ ९ ॥

अमूँश्च परिदक्षतः । अेता वायः प्रयुज्यन्ते ।

यत्रैतदुपदृश्यते । अेतदेव विजानीयात् ।

प्रमाणां कालपर्यये । विशेषाणां तु वक्ष्यामः ।

ऋतूनां तन्निर्बोधत । शुक्लवासा रुद्राणः ।

ग्रीष्मेणाऽऽवर्तते सल । निजलन् पृथिवीं सर्वांम् ॥ १० ॥

ज्योतिषाऽप्रतिष्येन सः । विश्वरूपणि वासां सि ।

આદિત્યાનાં નિબોધત । સંવત્સરીણાં કર્મફલમ્ ।
 વર્ષાભિર્દેદતા ઁ સહ । અદુઃખો દુઃખચક્ષુરિવ ।
 તન્માડડપીત ઇવ દૃશ્યતે । શીતેનાવ્યથયન્નિવ ।
 રુરુદક્ષ ઇવ દૃશ્યતે । હ્લાદ્યતે જવલતશ્ચૈવ ।
 શામ્યતશ્ચાસ્ય ચક્ષુષી । યા વૈ પ્રજા ભ્ર ઁ શ્યન્તે ।
 સંવત્સરાત્તા ભ્ર ઁ શ્યન્તે । યાઃ પ્રતિતિષ્ઠન્તિ ।
 સંવત્સરે તાઃ પ્રતિતિષ્ઠન્તિ । વર્ષાભ્ય ઇત્યર્થઃ ॥ ૧૧ ॥

અક્ષિદુઃખોત્થિતસ્યૈવ । વિપ્રસન્ને કનીનિકે ।
 આડુક્ટેચાદ્રણં નાસ્તિ । ઋભૂણાં તન્નિબોધત ।
 કનકાભાનિ વાસા ઁ સિ । અહતાનિ નિબોધત ।
 અન્નમશ્રીત મૃજ્મીત । અહં વો જીવનપ્રદઃ ।
 એતા વાયઃ પ્રયુજ્યન્તે । શરદત્રોપદૃશ્યતે ॥ ૧૨ ॥

અભિધૂવન્તોડભિઘ્નન્ત ઇવ । વાતવન્તો મરુદ્રણાઃ ।
 અમુતો જેતુમિષુમુખામિવ । સન્નદ્યાસ્સહ દદૃશૌ હ ।
 અપધવસ્તૈર્વસ્તિવર્ણૈરિવ । વિશિખાસઃ કપર્દિનઃ ।
 અહુદ્ધસ્ય ચોત્સ્યમાનસ્ય । હુદ્ધસ્યેવ લોહિની ।
 હેમતશ્ચક્ષુષી વિદ્યાત્ । અક્ષણયોઃ ક્ષિપણૌરિવ ॥ ૧૩ ॥

દુર્ભિક્ષં દેવલોકેષુ । મનૂનામુદકં ગૃહે ।
 એતા વાયઃ પ્રવદન્તીઃ । વૈદ્યુતો યાન્તિ શૈશિરીઃ ।
 તા અગ્નિઃ પવમના અન્વૈક્ષત । ઇહ જીવિકામપરિપશ્યન્ ।
 તસ્યૈષા ભવતિ । ઇહેહવસ્સ્વતપસઃ ।
 મરુતસ્સૂર્યત્વચઃ । શર્મ સપ્રથા આવૃણૌ ॥ ૧૪ ॥

અતિતામ્રાણિ વાસા ઁ સિ । અષ્ટિવજ્જિશતઘ્નિ ચ ।
 વિશ્વે દેવા વિપ્રહરન્તિ । અગ્નિજિહ્વા અસશ્ચત ।
 નૈવ દેવો ન મર્ત્યઃ । ન રાજા વરુણો વિભુઃ ।
 નાગ્નિર્નેન્દ્રો ન પવમાનઃ । માતૃક્કચ્ચન વિદ્યતે ।
 દિવ્યસ્યૈકા ધનુરાત્નિઃ । પૃથિવ્યામપરા શ્રિતા ॥ ૧૫ ॥

તસ્યેન્દ્રો વમ્નિરૂપેણ । ધનુજ્યામહિનચ્ચવચમ્ ।
 તદિન્દ્રધનુરિત્યજ્યમ્ । અભ્રવર્ણૈષુ ચક્ષતે ।
 એતદેવ શંયોર્બાર્હસ્પત્યસ્ય । એતદ્રુદ્રસ્ય ધનુઃ ।

रुद्रस्य त्वेव धनुरार्तिः । शिर उत्यिपेष ।

स प्रवर्ग्योऽभवत् । तस्माधस्साप्रवर्ग्येण यज्ञेन यजते ।

रुद्रस्य स शिरः प्रतिदधाति । नैनं रुद्र आरुको भवति । य अेवं वेद ॥ १६ ॥

अत्यूर्ध्वाक्षोऽतिरश्नात् । शिशिरः प्रदृश्यते ।

नैव गुपं न वासां सि । न यक्षुः प्रतिदृश्यते ।

अन्योन्यं तु न छिंसातः । सतस्तद्देवलक्षणम् ।

लोडितोऽक्षिण शारशीर्षिः । सूर्यस्योद्यनं प्रति ।

त्वं करोषिन्यञ्जलिकाम् । त्वं करोषि निजानुकाम् ॥ १७ ॥

निजानुकामेन्यञ्जलिका । अमी वायमुपासतामिति ।

तस्मै सर्वं ऋतवो नमन्ते । मर्यादाकर्तृत्वात्प्रपुरोधाम् ।

ब्राह्मण आप्रोति । य अेवं वेद । स भलु संवत्सर अेतैस्सेनानीभिस्सड ।

धन्द्राय सर्वाङ्कामानभिवडति । स द्रप्सः । तस्यैषा भवति ॥ १८ ॥

अवद्रप्सो अं शुमतीमतिष्ठत् । ध्यानः कृष्णो दशभिस्सडसैः ।

आवर्तमिन्द्रः शय्या धमन्तम् । उप्सुडि तं नृमणामथद्रामिती ।

अेतयैवेन्द्रः सलावृथ्या सड । असुरान् परिवृथति ।

पृथिव्यं शुमती । तामन्ववस्थितः संवत्सरो द्विवं य ।

नैवं विदृषाऽऽयार्यान्तेवासिनौ । अन्योन्यस्मै द्रुड्याताम् । यो द्रुड्यति ।

भ्रश्यते स्वर्गाल्लोकात् । धृत्युतुमाडलानि ।

सूर्यमाडलान्याभ्यायिकाः । अत उर्ध्वं सनिर्वयनाः ॥ १९ ॥

आरोगो ब्राजः पटरः पतङ्गः । स्वर्गरो ज्योतिषिमान् विभासः ।

ते अस्मै सर्वे द्विवमातपन्ति । उर्ध्वं दुडाना अनपस्कुन्त धति ।

कश्यपोऽष्टमः । स मडामेरुं न जडति ।

तस्यैषा भवति । यत्ते शिल्वंकश्यप रोयनावत् ।

धन्द्रियावत्पुष्कलं यित्रभानु । यस्मिन्सूर्या अर्पितास्सप्त साकम् ॥ २० ॥

तस्मिन् राजानमधिविश्रयेममिति । ते अस्मै सर्वे कश्यपाज्जय् ओतिर्लभन्ते ।

तान्तसोमः कश्यपादधिनिर्द्दमति । अस्ताकर्मकृदिवैवम् ।

प्राणो जुवानीन्द्रियजुवानि । सप्त शीर्षण्याः प्राणाः ।

सूर्या धत्यायार्याः । अपश्यमडमेतान्तसप्त सूर्यामिति ।

पञ्चकर्णो वात्स्यायनः । सप्तकर्णश्च प्लाक्षिः ॥ २१ ॥

See a note in the end on adding t before sapta for apashyamahametAntsapta

આનુશ્રાવિક એવ નૌ કશ્યપ ઇતિ । ઉભૌ વેદયિતે ।
 ન હિ શેકુભિવ મહામેરું ગન્તુમ્ । અપશ્યમહમેત્સૂર્યમાણ્ડલં પરિવર્તમાનમ્ ।
 ગાર્ગ્યઃ પ્રાણત્રાતઃ । ગચ્છન્ત મહામેરુમ્ । એકં ચાજહતમ્ ।
 ભ્રાજપટરપત્કા નિહને । તિષ્ઠન્નાતપન્તિ । તસ્માદિહ તખ્ષિતપાઃ ॥ ૨૨ ॥

અમુત્રેતરે । તસ્માદિહાતખ્ષિતપાઃ । તેષામેષા ભવતિ ।
 સમ સૂર્યા દિવમનુપ્રવિષ્ટાઃ । તાનન્વેતિ પથિભિર્દક્ષિણાવાન્ ।
 તે અસ્મૈ સર્વે ધૃતમાતપન્તિ । ઊર્જ દુહાના અનપસ્કુરન્ત ઇતિ ।
 સમત્વિજસ્સૂર્યા ઇત્યાચાર્યાઃ । તેષામેષા ભવતિ । સમ દિશો નાનાસૂર્યાઃ ॥ ૨૩ ॥

સમ હોતાર ઋત્વિજઃ । દેવા આદિત્યા યે સમ ।
 તેભિસ્સોમાભીરક્ષણ ઇતિ । તદપ્યામ્નાયઃ ।
 દિગ્ભ્રાજ ઋતૂન્ કરોતિ । એતયૈવાવૃતા સહસ્રસૂર્યતાયા ઇતિ વૈશંપાયનઃ ।
 તસ્યૈષા ભવતિ । યદ્યાવ ઇન્દ્ર તે શત ૨ શતં ભૂમીઃ ।
 ઉતસ્યુઃ । નત્વા વજિન્ સહસ્ર ૨ સૂર્યાઃ ॥ ૨૪ ॥

અનુનજાતમષ્ટ રોદસી ઇતિ । નાનાલિડ્ગત્વાદૃતૂનાં નાનાસૂર્યત્વમ્ ।
 અષૈ તુ વ્યવસિતા ઇતિ । સૂર્યમાણ્ડલાન્યષ્ટાત ઊર્ધ્વમ્ ।
 તેષામેષા ભવતિ । ચિત્રં દેવાનામુદગાદનીકમ્ ।
 ચક્ષુર્મિત્રસ્ય વરુણસ્યાગ્રે । આપ્રા ધાવાપૃથિવી અન્તરિક્ષમ્ ।
 સૂર્ય આત્મા જગતસ્તસ્થુષ્ણશ્ચેતિ ॥ ૨૫ ॥

ક્વેદમભન્નિવિશતે । ક્વાય ૨ સંવત્સરો મિથઃ ।
 ક્વાહઃ ક્વેચન્દેવ રાત્રી । ક્વ માસા ઋતવઃ શ્રિતાઃ ।
 અર્ધ્વમાસા મુહૂર્તાઃ । નિમેષાસ્તુટિભિસ્સહ ।
 ક્વેમા આપો નિવિશન્તે । યદીતો યાન્તિ સમ્પ્રતિ ।
 કાલા અપ્સુનિવિશન્તે । આપસ્સૂર્યે સમાહિતાઃ ॥ ૨૬ ॥

અભ્રાણ્યપઃ પ્રપદન્તે । વિદ્યુત્સૂર્યે સમાહિતા ।
 અનવર્ણે ઇમે ભૂમી । ઇયં ચાડસૌ ચ રોદસિ ।
 ડિ ૨ સ્વિદત્રાન્તરા ભૂતમ્ । યેનેમે વિધૃતે ઉભે ।
 વિષ્ણુના વિધૃતે ભૂમી । ઇતિ વત્સસ્ય વેદના ।
 ઇરાવતી ધેનુમતી હિ ભૂતમ્ । સૂયવસિની મનુષે દશસ્યે ॥ ૨૭ ॥

વ્યષ્ટભ્રાદ્રોદસી વિષ્ણવેતે । દાધર્થ પૃથિવીમભિતો મયૂષૈઃ ।
 કિન્તદ્વિષ્ણોર્બલમાહુઃ । કા દીપ્તિઃ કિં પરાયણમ્ ।

अेको यद्धारयद्देवः । रेजती रोदसी उभे ।
वाताद्विष्णोर्बलमाहुः । अक्षरादीप्तिरुच्यते ।
त्रिपदाद्धारयद्देवः । यद्विष्णोरेकमुत्तमम् ॥ २८ ॥

अग्रयो वायवश्चैव । अेतदस्य परायणम् ।
पृष्ठामि त्वा परं मृत्युम् । अवमं मध्यमञ्चतुम् ।
लोङ्ग्य पुण्यपापानाम् । अेतपृष्ठामि सम्प्रति ।
अमुमाहुः परं मृत्युम् । पवमानं तु मध्यमम् ।
अग्निरेवावमो मृत्युः । यन्द्रमाश्चतुरुच्यते ॥ २९ ॥

अनाभोगाः परं मृत्युम् । पापास्संयन्ति सर्वदा ।
आभोगास्त्वेव संयन्ति । यत्र पुण्यकृतो जनाः ।
ततो मध्यममायन्ति । यतुमग्निं य सम्प्रति ।
पृष्ठामि त्वा पापकृतः । यत्र यातयते यमः ।
त्वन्नस्तद्ब्रह्मन् प्रब्रूहि । यद्वि वेत्याऽसतो गृहन् ॥ ३० ॥

कश्यपादृष्टितास्सूर्याः । पापानिर्घ्नन्ति सर्वदा ।
रोदस्योन्तर्दशेषु । तत्र न्यस्यन्ते वासवैः ।
तेऽशरीराः प्रपद्यन्ते । यथाऽपुण्यस्य कर्मणः ।
अपाण्यपादकेशासः । तत्र तेयोनिजा जनाः ।
मृत्वा पुनर्मृत्युमापद्यन्ते । अधमानास्स्वकर्मभिः ॥ ३१ ॥

आशातिकाः क्षिभय एव । ततः पूयन्ते वासवैः अपैतं मृत्युं जयति ।
य अेवं वेद । स भल्वैवं विद्ब्रह्मात्मणः । दीर्घश्रुत्तमो भवति ।
कश्यपस्यातिथिसिद्धगमनस्सिद्धगमनः । तस्यैषा भवति ।
आयस्मिन्श्चस वासवाः । रोहन्ति पूर्या रुहः ॥ ३२ ॥

ऋषिर् उ दीर्घश्रुत्तमः । इन्द्रस्य धर्मो अतिथिरिति ।
कश्यपः पश्यको भवति । यत्सर्वं परिपश्यतीति सौक्ष्म्यात् ।
अथाग्नेरष्टपुरुषस्य । तस्यैषा भवति ।
अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् । विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुदुराणामेनः । भूयिष्ठन्ते नम उक्तिं विधेमेति ॥ ३३ ॥

अग्निश्च जातवेदाश्च । सडोजा अजिराप्रभुः । वैश्वानरो नर्यापाश्च ।
पङ्क्तिराधाश्च सप्तमः विसर्पेवाऽष्टमोऽग्नीनाम् ।
अेतोऽष्टौ वसवः क्षिता एति । यथर्त्वेवाग्नेरर्षिर्वर्णविशेषाः ।

નીલાર્ચિશ્ચ પીતકાર્ચિશ્ચેતિ । અથ વાયોરેકાદશપુરુષસ્યૈકાદશસ્ત્રીકસ્ય ।
પ્રભ્રાજમાના વ્યવદાતાઃ ॥ ૩૪ ॥

યાશ્ચ વાસુકિવૈદ્યુતાઃ । રજતાઃ પરુષાઃ શ્યામાઃ । કપિલા અતિલોહિતાઃ ।
ઊર્ધ્વા અવપતન્તાશ્ચ । વૈદ્યુત ઇત્યેકાદશ । નૈનં વૈદ્યુતો હિનસ્તિ ।
ય એવં વેદ । સ હોવાય વ્યાસઃ પારાશર્યઃ ।
વિદ્યુદ્ધમ્ એવાહં મૃત્યુમૈચ્છમિતિ । ન ત્વકામ ઈહન્તિ ॥ ૩૫ ॥

ય એવં વેદ । અથ ગન્ધર્વગણાઃ । સ્વાનભ્રાટ્ ।
અડ્ઘારિર્બમ્ભારિઃ । હસ્તસ્સુહસ્તઃ । કુશાનુર્વિશ્વાવસુઃ ।
મૂર્ધન્વાન્ધ્યસૂર્યવર્યાઃ । કૃતિરિત્યેકાદશ ગન્ધર્વગણાઃ ।
દેવાશ્ચ મહાદેવાઃ । રશ્મયશ્ચ દેવા ગરગિરઃ ॥ ૩૬ ॥

નૈનં ગિરો હિનસ્તિ । ય એવં વેદ ।
ગૌરી મિમાય સલિલાનિ તક્ષતી । એકપદી દ્વિપદી સા ચતુષ્પદી ।
અષ્ટાપદી નવપદી બભૂવુષી । સન્નાક્ષરા પરમે વ્યોમન્નિતિ ।
વાયો વિશેષણમ્ । અથ નિગદવ્યાખ્યાતાઃ ।
તાનનુક્રમિષ્યામઃ । વરાહવસ્સ્વતપસઃ ॥ ૩૭ ॥

વિદ્યુન્મહસો ધૂપયઃ । શ્વાપયો ગૃહમેધાશ્ચેત્યેતે ।
યે ચેમેડશિમિવિદ્વિષઃ । પર્જન્યાસ્સમ પૃથિવીમભિવર્ષન્તિ ।
વૃષ્ટિભિરિતિ । એતયૈવ વિભક્તિવિપરીતાઃ । સમભિર્વા તૈરુદીરિતાઃ ।
અમૂન્લોકાનભિવર્ષન્તિ । તેશામેષા ભવતિ । સમાનમેતદ્દુદકમ્ ॥ ૩૮ ॥
ઉચ્ચૈત્યવચાહભિઃ । ભૂમિં પર્જન્યા જિન્વન્તિ । દિવં જિન્વન્ત્યગ્રય ઇતિ ।
યદક્ષરં ભૂતકૃતમ્ । વિશ્વે દેવા ઉપાસતે । મહર્ષિમસ્ય ગોસારમ્ ।
જમદગ્નિમકુર્વત । જમદગ્નિરાખ્યાયતે ।
છન્દોભિશ્ચાતુરુત્તરૈઃ । રાજાસ્સોમસ્ય તૃમાસઃ ॥ ૩૯ ॥

બ્રહ્મણા વીર્યાવતા । શિવા નઃ પ્રદિશો દિશઃ ।
તચ્છં ચોરાવૃણીમહે । ગાતું યજ્ઞાય । ગાતું યજ્ઞપતયે ।
દૈવીસ્સ્વસ્તિરસ્તુ નઃ । સ્વસ્તિર્માનુષેભ્યઃ । ઊર્ધ્વં જિગાતુ ભેષજમ્ ।
શત્રો અસ્તુ દ્વિપદે । શં ચતુષ્પદે ।
સોમપા (૩) અસોમપા (૩) ઇતિ નિગદવ્યાખ્યાતાઃ ॥ ૪૦ ॥

સહસ્રવૃદ્ધિયં ભૂમિઃ । પરં વ્યોમ સહસ્રવૃત્ । અશ્વિના ભુજયૂનાસત્યા ।
વિશ્વસ્ય જગતસ્પતી । જાયા ભૂમિઃ પતિર્વ્યોમ । મિથુનન્તા અતુર્યથુઃ ।

पुत्रो बृहस्पती रुद्रः । सरमा ष्ठी स्त्रीपुमम् ।

शुक्लन् वामन्यधञ् वामन्यत् । विषुत्रुपे अडनी धौरिव स्थः ॥ ४१ ॥

विश्वा छि माया अवथः स्वधावन्तौ ।

भद्रा वां पूषणाविडरातिरस्तु वासात्यौ चित्रौ जगतो निधानौ ।

धावाभूमौ यरथः सँ सप्पाथौ । तावश्चिना रासभाश्चा उवं मे ।

शुभस्पती आगतँ सूर्यया सड । त्युगोड भुज्युमश्चिनोदमेधे ।

रथिन्न कश्चिन्ममृवां (२) अवाडाः । तमूडथुनौभिरात्मन्वतीभिः ।

अन्तरिक्षप्रुड्भिरपोदकाभिः ॥ ४२

तिस्रः क्षपस्त्रिरडातिप्रजदृभिः । नासत्या भुज्युमूडथुः पतड्गैः ।

समुद्रस्य धन्वत्राद्रस्य पारे । त्रिभीरथैश्शतपदृभिः षडश्रैः ।

सवितारं वितन्वन्तम् । अनुभद्राति शांभरः । आपपूर्षभरश्चैव ।

सवितारेपसोडभवत् । त्यँ सुतुमं विदित्वैव । बडुसोम गिरं वशी ॥ ४३ ॥

अन्वेति तुगो वडियान्तम् । आयसूयान्तसोमतृप्सुषु । स सड्ग्रामस्तमोधोडत्योतः ।

वाथो गाः पिपाति तत् । स तद्रोभिस्स्ताडत्येत्यन्ये । रक्षसानन्विताश्च ये ।

अन्वेति परिवृत्याडस्तः । अेवमेतौस्थो अश्चिना ।

ते अेते धुःपृथिव्योः । अडरडर्गर्भन्धधाथे ॥ ४४ ॥

तयोरेतौ वत्सावडोरान्ने । पृथिव्या अडः । दिवो रात्रिः ।

ता अविसृष्टौ । दम्पती अेव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ ।

अग्निश्चादित्यश्च । रात्रेर्वत्सः । श्वेत आदित्यः । अडोडग्निः ॥ ४५ ॥

ताम्रो अरुणः । ता अविसृष्टौ । दम्पती अेव भवतः ।

तयोरेतौ वत्सौ । वृत्रश्च वैधुतश्च । अग्नेर्वृत्रः । वैधुत आदित्यस्य ।

ता अविसृष्टौ । दम्पती अेव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ ॥ ४६ ॥

उष्मा य नीडारश्च । वृत्रस्योष्मा । वैधुतस्य नीडारः ।

तौ तावेव प्रतिपद्येते । सेयँ रात्री गर्भिणी पुत्रेण संवसति ।

तस्या वा अेतदुल्बणाम् । यद्रात्रौ रश्मयः ।

यथा गोर्गर्भिण्या उल्बणाम् । अेवमेतस्या उल्बणाम् ।

प्रजथिष्णुः प्रजया य पशुभिश्च भवति ।

य अेवं वेद । अेतमुद्यन्तमपियन्तं येति ।

आदित्यः पुण्यस्य वत्सः । अथ पवित्राड्गिरसः ॥ ४७ ॥

पवित्रवन्तः परिवाजमासते । पितृषां प्रबो अभिरक्षति व्रतम् ।

मडस्समुद्रं वरुणस्तिरोदधे । धीरा षष्ठेकुर्धरुणोष्वारत्नम् ।
पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते । प्रभुर्गात्राणि पर्येषिविश्रतः ।
अतप्ततनूर्न तदामो अश्रुते । श्रुतास षड्दन्तस्तत्समाशत ।
ब्रह्मा देवानाम् । असतस्सद्यै ततक्षुः ॥ ४८ ॥

ऋशयस्सामानिश्च यत् । सर्वेऽत्रयो अगस्त्यश्च ।
नक्षत्रैश्शङ्कुतोऽवसन् । अथ सवितुः श्यावाश्रस्याऽवर्तिकामस्य ।
अमी य ऋक्षा निळितास उच्यन्ते । नक्तं ददृश्रे कुडाचिद्विवेयुः ।
अदभ्यानि वरुणस्य व्रतानि । विद्याकशश्चन्द्रमा नक्षत्रमेति ।
तत्सवितुर्वरेण्यं । भर्गो देवस्य धीमहि ॥ ४९ ॥

धियो यो नः प्रचोदयात् । तत्सवितुर्वृणीमहे ।
वयन्देवस्य भोजनम् । श्रेष्ठं सर्वघातमम् ।
तुरं भगस्य धीमहि । अपागूढत सविता तृमीन् ।
सर्वादिवो अन्धसः । नक्तन्ताच्यभवन्दृशे ।
अस्थ्यश्ना संभविष्यामः । नाम नामैव नाम मे ॥ ५० ॥

नपुं सङ् पुमां स्त्र्यस्मि । स्थावरोऽस्म्यथ जङ्गमः ।
यजेऽयक्षि यष्टाडे य । मया भूतान्ययक्षत ।
पशवो मम भूतानि । अनूबन्धोऽस्म्यङ् विभुः ।
स्त्रियस्सतीः । ता उमे पुंस आहुः ।
पश्यदक्षाण्वान्नवियेतदन्धः । कविर्यः पुत्रस्य षमा शिडेत् ॥ ५१ ॥

यस्ता विजानाथ्सवितुः पितासत् । अन्धो मणिमविन्दत् ।
तमनङ्गुलिरावयत् । अग्नीवः प्रत्यमुञ्चत् ।
तमजिह्वा असश्चत । उर्ध्वमूलमवाङ्ग्राभम् ।
वृक्षं यो वेद सम्प्रति । न स जातु जनः श्रद्धयात् ।
मृत्युर्मा मारयादितिः । ङसितं रुदितङ्गीतम् ॥ ५२ ॥

वीणापाणवलासितम् । मृतञ्जुवं य यत्किञ्चित्
अङ्गानि स्नेव विद्धि तत् । अतृष्यं स्तृष्यध्यायत् ।
अस्माज्जाता मे मिथू यरत्र । पुत्रो निरृत्या वैदेङ् ।
अयेता यश्च येतनः । स तं मणिमविन्दत् ।
सोऽनङ्गुलिरावयत् । सोऽग्नीवः प्रत्यमुञ्चत् ॥ ५३ ॥

सोऽजिह्वो असश्चत । नैतमृशिं विदित्वा नगरं प्रविशेत् ।

यदि प्रविशेत् । मिथौ यस्त्वा प्रविशेत् ।
 तथ्सम्भवस्यं व्रतम् । आतमत्रे रथन्तिष्ठ ।
 ऐकाश्वमेकयोजनम् । ऐक्यकमेकधुरम् ।
 वातप्राञ्जिगतिं विभो । न शिष्यति न व्यथते ॥ ५४ ॥

नास्याक्षो यातु सज्जति । यश्छ्वेतात्रोडिता ॐ श्रात्रेः ।
 रथे युक्त्वाऽधितिष्ठति । ऐकया य दशभिश्च स्वभूते ।
 द्वाभ्यामिष्टये वि ॐ शत्या य । तिसृभिश्च वडसे त्रि ॐ शता य ।
 नियुद्भिर्वायिविडिता विमुञ्च ॥ ५५ ॥

आतनुष्व प्रतनुष्व । उद्धमाऽऽधम सन्धम ।
 आदित्ये यन्द्रवर्णानाम् । गर्भमाधेडि यः पुमान् ।
 एतस्सिक्त ॐ सूर्यगतम् । यन्द्रमसे रसङ्घृषि ।
 वारादञ्जनयात्रेऽग्निम् । य ऐको रुद्र उच्यते ।
 असङ्ख्यातास्सडस्त्राणि । स्मर्यते न य दृश्यते ॥ ५६ ॥

ऐवमेतन्निषोधत । आमन्द्रैरिन्द्र उरिभिः ।
 याडि मयूररोमभिः । मा त्वा डेचिन्त्रियेमुरिन्न पाशिनः ।
 धन्वेव ता षडि । मा मन्द्रैरिन्द्र उरिभिः ।
 यामि मयूररोमभिः । मा मा डेचिन्त्रियेमुरिन्न पाशिनः ।
 निधन्वेव तां (२) षमि । अणुभिश्च मडङ्भिश्च ॥ ५७ ॥

निघृष्वैरसमायुतैः । कालैर्हरित्वमापन्नैः ।
 एन्द्रयाडि सडस्रयुङ् । अग्निर्विभ्राष्टिवसनः ।
 वायुश्चोतसिङ्द्रुकः । संवथ्सरो विषूवर्षैः ।
 नित्यस्तेऽनुयरास्तव । सुब्रह्मण्यो ॐ सुब्रह्मण्यो ॐ सुब्रह्मण्योम् ।
 एन्द्रागच्छ उरिव आगच्छ मेधातिथेः । मेघ वृषणश्च मेने ॥ ५८ ॥

गौरावस्कन्दिन्नडल्यायै जार । डौशिकब्रह्मण गौतमब्रुवाण ।
 अरुणाश्च षडागताः । वसवः पृथिविक्षितः ।
 अष्टौदिव्वाससोऽग्रयः । अग्निश्च जातवेदाश्चेत्येते ।
 तन्नाश्वास्ताभ्ररथाः । ताभ्रवर्णास्तथाऽसिताः ।
 दण्डस्ताः प्यादग्दतः । एतो रुद्राः पराङ्गताः ॥ ५९ ॥

उक्त ॐ स्थानं प्रमाणाञ्च पुर एत । बृडस्पतिश्च सविता य ।
 विश्वरूपैरिडागताम् । रथोनोदकवर्त्मना ।

અપ્સુષા ઇતિ તદ્વયોઃ । ઉક્તો વેષો વાસા ઋં સિ ચ ।
 કાલાવયવાનામિતઃ પ્રતીજ્યા । વાસાત્યા ઇત્યશ્ચિનોઃ ।
 ડોડન્તરિક્ષે શ્બદ્કુરોતીતિ । વસિષ્ઠો રૌહિણો મીમા ઋં સાગ્ચકે ।
 તસ્યૈષા ભવતિ । વાશ્રેવ વિદ્યુદિતિ ।
 બ્રહ્મણ ઉદરણમસિ । બ્રહ્મણ ઉદીરણમસિ ।
 બ્રહ્મણ આસ્તરણમસિ । બ્રહ્મણ ઉપસ્તરણમસિ ॥ ૬૦ ॥

[અપક્રામત ગર્ભિણ્યઃ]

અષ્ઠયોનીમષ્ટપુત્રામ્ । અષ્ટપત્નીમિમાં મહીમ્ ।
 અહં વેદ ન મે મૃત્યુઃ । નચામૃત્યુરઘાહરત્ ।
 અષ્ઠયોન્યષ્ટપુત્રમ્ । અષ્ટપદિદમન્તરિક્ષમ્ ।
 અહં વેદ ન મે મૃત્યુઃ । નચામૃત્યુરઘાહરત્ ।
 અષ્ઠયોનીમષ્ટપુત્રામ્ । અષ્ટપત્નીમમૂન્દિવમ્ ॥ ૬૧ ॥
 અહં વેદ ન મે મૃત્યુઃ । નચામૃત્યુરઘાહરત્ ।
 સુત્રામાણાં મહીમૂષુ । અદિતિર્ઘૌર્દિતિરન્તરિક્ષમ્ ।
 અદિતિર્માતા સ પિતા સ પુત્રઃ । વિશ્વે દેવા અદિતિઃ પગ્ચજનાઃ ।
 અદિતિર્જાતમદિતિજનિત્વમ્ । અષ્ટૌ પુત્રાસો અદિતેઃ ।
 યે જાતાસ્તન્વઃ પરિ । દેવં (૨) ઉપપ્રૈત્સમભિઃ ॥ ૬૨ ॥

પરા માર્તાણ્ડમાસ્યત્ । સમભિઃ પુત્રૈરદિતિઃ ।
 ઉપપ્રૈત્પૂર્વ્ય યુગમ્ । પ્રજાયૈ મૃત્યવે તત્ ।
 પરા માર્તાણ્ડમાભરદિતિ । તાનનુકમિષ્યામઃ ।
 મિત્રશ્ચ વરુણશ્ચ । ધાતા ચાર્યમા ચ ।
 અ ઋં શશ્ચ ભગશ્ચ । ઇન્દ્રશ્ચ વિવરવા ઋં શ્ચેત્યેતે ।
 હિરણ્ય ગર્ભો હ ઋં સશ્શુચિષત્ ।
 બ્રહ્મજ્ઞાનં તદિત્યદમિતિ ગર્ભ પ્રાજાપત્યઃ ।
 અથ પુરુષઃ સમ પુરુષઃ ॥ ૬૩ ॥

[યથાસ્થાનં ગર્ભિણ્યઃ]

યોડસૌ તપન્નુદેતિ । સ સર્વેષાં ભૂતાનાં પ્રાણાનાદાયોદેતિ ।
 મા મે પ્રજયા મા પશૂનામ્ । મા મમ પ્રાણાનાદાયોદગાઃ ।
 અસૌ યોડસ્તમેતિ । સ સર્વેષાં ભૂતાનાં પ્રાણાનાદયાડસ્તમેતિ ।
 મા મે પ્રજયા મા પશૂનામ્ । મા મમ પ્રાણાનાદયાડસ્તડગાઃ ।

असौ य आपूर्यति । स सर्वेषां भूतानां प्राणैरापूर्यति ॥ ६४ ॥

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरापूरिषः ।

असौ योऽपक्षीयति । स सर्वेषां भूतानां प्राणैरपक्षीयति ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपक्षेष्टः ।

अमूनि नक्षत्राणि । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति योत्सर्पन्ति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत ॥ ६५ ॥

ॐ मासाश्चार्धमासाश्च । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति योत्सर्पन्ति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत ।

ॐ ऋतवः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति योत्सर्पन्ति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत ।

अयं संवत्सरः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति योत्सर्पति य ॥ ६६ ॥

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृप मोत्सृप ।

ॐ ममः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति योत्सर्पति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृप मोत्सृप ।

ॐ रात्रिः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति योत्सर्पति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृप मोत्सृप ।

ॐ भूर्भुवस्स्वः । ॐ अतद्गो मिथुनं मा नो मिथुनं शीढ्वम् ॥ ६७ ॥

अथादित्यस्याष्टपुरुषस्य ।

वसूनामादित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

रुद्राणामादित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

आदित्यानामादित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

सतां सत्यानाम् । आदित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

अभिधून्वतामभिधृताम् । वातवतां मरुताम् ।

आदित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

ऋभूणामादित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

विश्वेषान्देवानाम् । आदित्यानं स्थाने स्वतेजसा भानि ।

संवत्सरस्य सवितुः । आदित्यस्य स्वतेजसा भानि ।

ॐ भूर्भुवस्स्वः । ॐ शमयो वो मिथुनं मा नो मिथुनं शीढ्वम् ॥ ६८ ॥

आरोगस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । भ्राजस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

पटरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पतङ्गस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

સ્વર્ણરસ્ય સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ । જયોતિષીમતસ્ય સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

વિભાસસ્ય સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ । કશ્યપસ્ય સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

ૐ ભૂર્ભુવસ્સ્વઃ । આપો વો મિથુનં મા નો મિથુનં રીઢ્વમ્ ॥ ૬૯ ॥

અથ વયોરેકાદશપુરુષસ્યૈકાદશસ્ત્રીકસ્ય ।

પ્રભ્રાજમાનાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

વ્યવદાતાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

વાસુકિવૈદ્યુતાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

રજતાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

પરુષાણાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

શ્યામાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

કપિલાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

અતિલોહિતાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

ઊર્ધ્વાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ॥ ૭૦ ॥

અવપતન્તાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

વૈદ્યુતાનાં રુદ્રાણાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

પ્રભ્રાજમાનીનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

વ્યવદાતીનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

વાસુકિવૈદ્યુતીનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

રજતાનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

પરુષાણાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

શ્યામાનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

કપિલાનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

અતિલોહિતીનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

ઊર્ધ્વાનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

અવપતન્તીનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

વૈદ્યુતીનાં રુદ્રાણીનાં સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

ૐ ભૂર્ભુવસ્સ્વઃ । રૂપાણિ વો મિથુનં મા નો મિથુનં રીઢ્વમ્ ॥ ૭૧ ॥

અથાગ્નેરશ્વપુરુષસ્ય ।

અગ્નેઃ પૂર્વદિશ્યસ્ય સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

જાતવેદસ ઉપદિશ્યસ્ય સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

સહોજસો દક્ષિણદિશ્યસ્ય સ્થાને સ્વતેજસા ભાનિ ।

अञ्जिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैश्वानरस्याऽपरदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 पङ्क्तिराधसौदृग्दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 ॐ भूर्भुवस्वः । इपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं ॐ शीढ्वम् ॥ ७२ ॥

दक्षिणपूर्वस्थान्दिशि विसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।
 दक्षिणापरस्थां दिश्यविसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।
 उत्तरपूर्वस्थान्दिशि विषाटी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।
 उत्तरपरस्थान्दिश्यविषाटी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।
 आ यस्मिन्सप्त वासवा इन्द्रियाणि शतकृतवित्येते ॥ ७३ ॥

इन्द्रघोषा वो वसुभिः पुरस्तादुपधत्ताम् ।
 मनोजवसो वः पितृभिर्दक्षिणत उपधत्ताम् ।
 प्रयेता वो रुद्रैः पश्चादुपधत्ताम् ।
 विश्वकर्मा व आदित्यरुत्तरत उपधत्ताम् ।
 त्वष्टा वो इपैरुपरिष्ठादुपधत्ताम् ।
 संज्ञानं वः पश्चादिति । आदित्यस्सर्वोऽग्निः पृथिव्याम् ।
 वायुरन्तरिक्षे । सूर्यो दिवि । यन्द्रमा दिक्षु ।
 नक्षत्राणि स्वलोके । अेवा ङ्येव । अेवा ङ्यत्रे ।
 अेवा ङि वायो । अेवा ङीन्द्र । अेवा ङि पूषन् । अेवा ङि देवाः ॥ ७४ ॥

आपमापामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः
 अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सड सञ्चस्करर्द्धिया ।
 वाय्वश्चा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्भुतः ।
 देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
 मडानाम्नीर्मडामानाः । मडसो मडसस्वः ॥ ७५ ॥

देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
 अपाऽश्चुष्णिमपा रक्षः । अपाऽऽश्चुष्णिमपारधम् ।
 अपाद्गामपथाऽवर्तिम् । अपदेवीरितो ङित ।
 वज्रदेवीरञ्जिता ॐ श्च । भुवनन्देवसूवरीः ।
 आदित्यानदितिन्देवीम् । योनिनोर्ध्वमुदीषत ॥ ७६ ॥

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न ऽन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।
उेतवो अरुणासश्च । ऋषयो वातरशनाः ।

प्रतिष्ठाꣳशतधा हि । समाहितासो सलस्रधायसम् ।
शिवा नश्शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः ।
सुमृडीका सरस्वति । मा ते व्योम सन्दृशि ॥ ७७ ॥

योऽपां पुष्यं वेद । पुष्यवान् प्रजावान् पशुमान् भवति ।
यन्द्रमा वा अपां पुष्यम् । पुष्यवान् प्रजावान् पशुमान् भवति ।
य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।

आयतनवान् भवति । अग्निर्वा अपामायतनम् ।
आयतनवान् भवति । योऽग्नेरायतनं वेद ॥ ७८ ॥

आयतनवान् भवति । आपो वा अग्नेरायतनम् ।
आयतनवान् भवति । य अेवं वेद ।

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
वायुर्वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
यो वायोरायतनं वेद । आयतनवान् भवति ॥ ७९ ॥

आपो वै वायोरायतनम् । आयतनवान् भवति ।
य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।

आयतनवान् भवति । असौ वै तपन्नपामायतनम् ।
आयतनवान् भवति । योऽमुष्य तपत आयतनं वेद ।

आयतनवान् भवति । आपो वा अमुष्य तपत आयतनम् ॥ ८० ॥

आयतनवान् भवति । य अेवं वेद ।

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।

यन्द्रमा वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।

यश्चन्द्रमस आयतनं वेद । आयतनवान् भवति ।

आपो वै यश्चन्द्रमस आयतनम् । आयतनवान् भवति ॥ ८१ ॥

य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।

आयतनवान् भवति । नक्षत्राणि वा अपामायतनम् ।

आयतनवान् भवति । यो नक्षत्राणामायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । आपो वै नक्षत्राणामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ ८२ ॥

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति
 पर्जन्यो वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 यः पर्जन्यस्यायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
 आपो वै पर्जन्यस्याऽऽयतनम् । आयतनवान् भवति ।
 य एवं वेद । योऽपामायतनं वेद ॥ ८३ ॥

आयतनवान् भवति । संवत्सरो वा अपामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । यस्संवत्सरस्यायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । आपो वै संवत्सरस्यायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । य एवं वेद ।
 योऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेद । प्रत्येव तिष्ठति ॥ ८४ ॥

धमे वै लोका अप्सु प्रतिष्ठिताः । तदेषाऽभ्यनूक्ता ।
 अपा ५ रसमुद्य ५ सन् । सूर्ये शुक् ५ समाभृतम् ।
 अपा ५ रसस्य यो रसः । तं वो गृह्णाभ्युत्तमिति ।
 धमे वै लोका अपा ५ रसः । तेऽमुष्मिन्नादित्ये समाभृताः ।
 जानुदङ्घ्रीमुत्तरवेदीऽभात्वा । अपां पूरयित्वा गुल्ङ्गद्वम् ॥ ८५ ॥

पुष्करपर्णैः पुष्करदण्डैः पुष्करैश्च स ५ स्तीर्य । तस्मिन्विडायसे ।
 अग्निं प्राणीयोपसमाधाय । ब्रह्मवादिनो वदन्ति ।
 कस्मात्प्राणीतेऽयमग्निश्चीयते । साप्राणीतेऽयमप्सु ङ्ययञ्चीयते ।
 असौ भुवनेष्यनाडिताग्निरेताः । तमभित् अेता अभीष्टका उपदधाति ।
 अग्निडोत्रे दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे यातुर्मास्थेषु ॥ ८६ ॥

अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञाङ्कतुष्पिति ।
 अेतद्द स्म वा आहुश्शाण्डिलाः । कमग्निञ्चिनुते ।
 सत्रियमग्निञ्चिन्वानः । संवत्सरं प्रत्यक्षेण ।
 कमग्निञ्चिनुते । सावित्रमग्निञ्चिन्वानः ।
 अमुमादित्यं प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते ॥ ८७ ॥

नाथिडेतमग्निञ्चिन्वानः ।
 प्राणान्प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । यातुडोत्रियमग्निञ्चिन्वानः ।

બ્રહ્મ પ્રત્યક્ષેણ । કમગ્નિઞ્ચિનુતે । વૈશ્વસૃજમગ્નિઞ્ચિન્વાનઃ ।
 શરીરં પ્રત્યક્ષેણ । કમગ્નિઞ્ચિનુતે । ઉપાનુવાક્યમાશુમગ્નિઞ્ચિન્વાનઃ ॥ ૮૮ ॥
 ઇમાન્ લોકાનપ્રત્યક્ષેણ । કમગ્નિઞ્ચિનુતે । ઇમમારુણકેતુકમગ્નિઞ્ચિન્વાનઃ ।
 ય એવાસૌ । ઇતશ્ચાડમુતશ્ચાડવ્યતીપતી । તમિતિ ।
 યોડગ્નેર્મિથૂયા વેદ । મિથુનવાન્ભવતિ ।
 આપો વા અગ્નેર્મિથૂયાઃ । મિથુનવાન્ભવતિ । ય એવં વેદ ॥ ૮૯ ॥
 આપો વા ઇદમાસન્ત્સલિલમેવ । સ પ્રજાપતિરેકઃ પુષ્કરપર્ણે સમભવત્ ।
 તસ્યાન્તર્મનસિ કામસ્સમવર્તત । ઇદં સૃજેયમિતિ ।
 તસ્માદ્યત્યુરુષો મસભિગચ્છતિ । તદ્વાચ્યા વદતિ ।
 તત્કર્મણા કરોતિ । તદેષાડભ્યનૂક્તા ।
 કામસ્તદગ્ને સમવર્તતાધિ । મનસો રેતઃ પ્રથમં યદાસીત્ ॥ ૯૦ ॥
 સતો બન્ધુમસતિ નિરવિન્દન્ । હૃદિ પ્રતીષ્ઠ્યા કવયો મનીષેતિ ।
 ઉપૈનન્તદુપનમતિ । યત્કામો ભવતિ । ય એવં વેદ ।
 સ તપોડતપ્યત । સ તપસ્તપ્ત્વા । શરીરમધૂનુત । તસ્ય યન્મા સમાસીત્ ।
 તતોડરુણાઃ કેતવો વાતરશના ઋષય ઉદતિષ્ઠન્ ॥ ૯૧ ॥
 યે નખાઃ । તે વૈખાનસાઃ । યે વાલાઃ । તે વાલખિલ્યાઃ ।
 યો રસઃ । સોડપામ્ । અન્તરતઃ કૂર્મ ભૂત સર્પન્તમ્ ।
 તમબ્રવીત્ । મમ વૈત્વજ્મા સા । સમભૂત્ ॥ ૯૨ ॥
 નેત્યબ્રવીત્ । પૂર્વમેવાહમિહાસનિતિ ।
 તત્પુરુષસ્ય પુરુષત્વમ્ । સ સહસ્રશીર્ષા પુરુષઃ ।
 સહસ્સ્રાક્ષસ્સહસ્રપાત્ । ભૂત્વોદતિષ્ઠત્ ।
 તમબ્રવીત્ । ત્વં વૈ પૂર્વ સમભૂઃ ।
 ત્વમિદં પૂર્વઃ કુરુષ્વેતિ । સ ઇત આદ્યાપઃ । ॥ ૯૩ ॥
 અઞ્જલિના પુરસ્તાદુપાદધાત્ । એવાહ્યેવેતિ ।
 તત આદિત્ય ઉદતિષ્ઠત્ । સા પ્રાચી દિક્ ।
 અથાડરુણઃ । કેતુર્દક્ષિણત ઉપાદધાત્ ।
 એવાહ્યઞ્ચ ઇતિ । તતો વા અગ્નિરુદતિષ્ઠત્ ।
 સા દક્ષિણા દિક્ । અથારુણઃ કેતુઃ પશ્ચાદુપદધાત્ ।
 એવાહિ વાયો ઇતિ ॥ ૯૪ ॥
 તતો વાયુરુદતિષ્ઠત્ । સા પ્રતીચી દિક્ ।

अथारुणः केतुरुत्तरत उपाधधात् । अवाडीन्द्रेति ।

ततो वा ऽन्द्र उदतिष्ठत् । सोदीची ङिक् ।

अथारुणः केतुर्मध्य उपाधधात् । अवाडि पूषन्निति ।

ततो वै पूषोदतिष्ठत् । सेयन्ङिक् ॥ ८५ ॥

अथारुणः केतुरुपरिष्ठादुपाधधात् । अवाडि देवा ङति ।

ततो देवमनुष्याः पितरः । गन्धर्वाप्सरसश्चोदतिष्ठन् ।

सोर्ध्वा ङिक् । या विप्रुषो विपरापतन् ।

ताभ्योऽसुरा रक्षा ५ सि पिशाचाश्चोदतिष्ठन् । तस्मात्ते पराभवन् ।

विपुऽभ्यो ङि ते समभवन् । तद्देषाभ्यनूक्ता ॥ ८६ ॥

आपो ङ यद्दृढतीर्गर्ममायन् । दक्षन्धाना जनयन्तीस्स्वयंभुम् ।

तत ऽभेध्यसृजयन्त सर्गाः । अद्भ्यो वा ऽद ५ समभूत् ।

तस्मादिदं ५ सर्वं ब्रह्म स्वयंभ्विति ।

तस्मादिदं ५ सर्वं ५ शिथिलमिवाऽध्रुवमिवाभवत् ।

प्रजापतिर्वा तत् । आत्मनात्मानं विधाय ।

तद्देवानुप्राविशत् । तद्देषाभ्यनूक्ता ॥ ८७ ॥

विधाय लोकान् विधाय भूतानि । विधाय सर्वाः प्रदिशो दिशश्च ।

प्रजापतिः प्रथमजा ऋतस्य । आत्मनात्मानमभि संविवेशेति ।

सर्वमेवेदमावा । सर्वमवरुद्ध्य ।

तद्देवानुप्राविशति । य अवं वेद ॥ ८८ ॥

यतुष्टय्य आपो गृह्णाति । यत्वारि वा अपा ५ रुपाणि ।

मेधो विधुत् । स्तनयितुर्वृष्टिः । तान्येवावरुन्धे ।

आतपति वर्ष्या गृह्णाति । ताः पुरस्तादुपधधाति ।

अेता वै ब्रह्मवर्यस्या आपः । भुषत अेव ब्रह्मवर्यसमवरुन्धे ।

तस्मान्भुषतो ब्रह्मवर्यसितरः ॥ ८९ ॥

दुष्या गृह्णाति । ता दक्षिणत उपधधाति ।

अेता वै तेजस्विनीरापः । तेज अेऽवास्य दक्षिणतो दधाति ।

तस्माद्दक्षिणोऽर्धस्तेजस्वितरः । स्थावरा गृह्णाति ।

ताः पश्चादुपधधाति । प्रतिष्ठिता वै स्थावराः ।

पश्चादेव प्रतितिष्ठति । वडन्तीर्गृह्णाति ॥ ९० ॥

ता उत्तरत उपधधाति ।

ओजसा वा अेता वलन्तीरिवोद्वतीरिव आङ्गुजतीरिव धावन्तीः ।
 ओज अेवास्थोत्तरतो दधाति । तस्माद्दुत्तरोऽर्ध ओजस्वितरः ।
 संभार्या गृह्णाति । ता मध्य उपदधाति ।
 ष्यं वै संभार्याः । अस्यामेव प्रतितिष्ठति ।
 पल्वल्या गृह्णाति । ता उपरिष्ठाद्गुपादधाति ॥ १०१ ॥

असौ वै पल्वयाः । अमुष्यामेव प्रतितिष्ठति ।
 दिक्षूपदधाति । दिक्षु वा आपः ।
 अन्नं वा आपः । अद्भ्यो या अन्नञ्जायते ।
 यदेवद्भ्योऽन्नञ्जायते । तद्वरुन्धे ।
 तं वा अेतमरुणाः केतवो वातरशनाऋषयोऽचिन्वन् ।
 तस्मादारुणकेतुकः ॥ १०२ ॥

तदेषाभ्यनूजता । केतवो अरुणासश्च ।
 ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठा शतधाडि ।
 समाडितासो सडस्रधायसमिति । शतशश्चैव सडस्रशश्च प्रतितिष्ठति ।
 य अेतमग्निञ्चिनुते य ऊथैनमेवं वेद ॥ १०३ ॥

जानुद्विभुत्तरवेदीऽभ्यात्वा । अपां पूरयति ।
 आप ऋ सर्वत्वाय । पुष्करपर्णा रुध्रं पुरुषमित्युपदधाति ।
 तपो वै पुष्करपर्णम् । सत्य रुध्रः । अमृतं पुरुषः ।
 अेतावद्वा वास्ति । यावदेतत् । यावदेवास्ति ॥ १०४ ॥

तद्वरुन्धे । डूर्भमुपदधाति ।
 अपामेव मेधमवरुन्धे । अथो स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ।
 आपमापामपससर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः ।
 अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सडसञ्चस्करर्द्धिया षति ।
 वाय्वश्चा रश्मिपतयः । लोकं पृष्ठाश्छिद्रं पृष्ठा ॥ १०५ ॥

यास्तिस्त्रः परमजाः । षन्द्रधीषा वो वसुभिरेवाड्येवेति ।
 पञ्चयितय उपदधाति । पाङ्क्तोऽग्निः ।
 यावनेवाग्निः । तञ्चिनुते ।
 लोकंपृष्ठाया द्वितीयामुपदधाति । पञ्च पदा वै विराट् ।
 तस्या वा ष्यं पादः । अन्नरिक्षं पादः । धौः पादः ।
 दिशः पादः । परोरजाः पादः । विराज्येव प्रतितिष्ठति ।

य अेतमग्निञ्चिनुते । य उच्यैनमेवं वेद ॥ १०६ ॥

अग्निं प्रणीयोपसमाधाय । तमभित अेता अणीष्टका उपेधधाति ।

अग्निछोत्रे दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे यातुर्मास्थेषु ।

अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञाकृतुष्विति ।

अथ उस्मादारुणस्स्वायंभुवः । सावित्रः सर्वोऽग्निश्चित्यननुषङ्गं मन्यामहे ।

नाना वा अेतेषां वीर्याणि । कमग्निञ्चिनुते ॥ १०७ ॥

सत्रियमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते ।

सावित्रमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते ।

नाथिडेतमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते ।

यातुर्दोत्रियमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते ।

वैश्वसृजमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते ॥ १०८

उपानुवाक्यमाशुमग्निञ्चिवानः । कमग्निञ्चिनुते ।

धममारुणडेतुकमग्निञ्चिवान धति । वृषा वा अग्निः ।

वृषाणो सँ स्खालयेत् । उच्येतास्य यज्ञः ।

तस्मान्नानुषज्यः । सोत्तरवेदिषु कृतुषु चिन्वीत ।

उत्तरवेद्याँ उच्यग्निश्चीयते । प्रजाकामश्चिन्वीत ॥ १०९ ॥

प्राजापत्यो वा अेषोऽग्निः । प्राजापत्याः प्रजाः ।

प्रजावान् भवति । य अेवं वेद ।

पशुकामश्चिन्वीत । संज्ञानं वा अेतत् पशूनाम् ।

यदापः षूनामेव संज्ञानेऽग्निञ्चिनुते ।

षूमान् भवति । य अेवं वेद ॥ ११० ॥

वृष्टिकामश्चिन्वीत । आपो वै वृष्टिः ।

पर्जन्यो वर्षुको भवति । य अेवं वेद ।

आमयावी चिन्वीत । आपो वै भेषजम् ।

भेषजमेवास्मै करोति । सर्वमायुरेति ।

अभियरँ चिन्वीत । वज्रो वै आपः ॥ १११ ॥

वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्रडरति । स्तृणुत अेनम् ।

तेजस्कामो यशस्कामः । ब्रह्मवर्चसकामस्स्वर्गकामश्चिन्वीत ।

अेतावद्वा वास्ति । यावदेतत् ।

यावदेवास्ति । तद्वरुन्धे ।

તસ્યૈતદ્ પ્રતમ્ । વર્ષતિન ધાવેત્ ॥ ૧૧૨ ॥

અમૃતં વા આપઃ । અમૃતસ્યાનન્તરિત્યૈ ।

નાપ્સુ મૂત્રપુરીષકુર્યાત્ । ન નિષીવેત્ ।

ન વિવસનસ્નાયાત્ । ગુહ્યો વા એષોઽગ્નિઃ ।

એતસ્યાગ્નેરનતિદાહાય । ન પુષ્કરપર્ણાનિ હિરણ્યવાઽધિતિષ્ઠેત્ ।

એતસ્યાગ્નેરનભ્યારોહાય । ન કૂર્મસ્યાશ્રીયાત્ ।

નોદકસ્યાઘાતુકાન્યેનમોદકાનિ ભવન્તિ । અઘાતુકા આપઃ ।

ય એતમગ્નિઞ્ચિનુતે । ય ઉચૈનમેવં વેદ ॥ ૧૧૩ ॥

ઇમાનુકં ભુવના સીષધેમ । ઇન્દ્રશ્ચ વિશ્વે ચ દેવાઃ ।

યજ્ઞશ્ચ નસ્તન્વગ્ચ પ્રજાગ્ચ । આદિત્યૈરિન્દ્રસ્સહ સીષઘાતુ ।

આદિત્યૈરિન્દ્રસ્સગણો મરુદ્ભિઃ । અસ્માકં ભૂત્વવિતા તનૂનામ્ ।

આપ્લવસ્વ પ્રપ્લવસ્વ । આણીભવજ મા મુહુઃ ।

સુખાદીન્દુઃખનિધનામ્ । પ્રતિમુગ્ચસ્વ સ્વાં પુરમ્ ॥ ૧૧૪ ॥

મરીચયસ્સ્વાયંભુવાઃ । યે શરીરાણ્યકલ્પયન્ ।

તે તે દેહકુલ્પયન્તુ । મા ચ તે ખ્યાસ્મ તીરિષત્ ।

ઉત્તિષ્ઠત મા સ્વપ્ત । અગ્નિમિચ્છધ્વં ભારતાઃ ।

રાજાસ્સોમસ્ય તૃપ્તાસઃ । સૂર્યોણ સયુજોષસઃ ।

યુવા સુવાસાઃ । અષ્ટાયકા નવદ્વારા ॥ ૧૧૫ ॥

દેવાનાં પૂરયોધ્યા । તસ્યા હિરણ્મયઃ કોશઃ ।

સ્વર્ગો લોકો જ્યોતિષાઽઽયુતઃ । યો વૈ તાં બ્રહ્મણો વેદ ।

અમૃતેનાઽઽવૃતાં પુરીમ્ । તસ્મૈ બ્રહ્મ ચ બ્રહ્મા ચ ।

આયુઃ કીર્તિં પ્રજાન્દદુઃ । વિભ્રાજમાના હરિણીમ્ ।

યશસા સમ્પરીવૃતામ્ । પુર હિરણ્મયીં બ્રહ્મા ॥ ૧૧૬ ॥

વિવેશાઽપરાજિતા । પરાઽગ્નેત્યજ્યામયી ।

પરાઽગ્નેત્યનાશકી । ઇહયામુત્રયાન્વેતિ ।

વિદ્વાન્દેવાસુરાનુભયાન્ । યત્કુમારી મન્દ્રયતે ।

યદોષધત્પતિપ્રતા । અરિષ્ટં યલ્લિંચ ક્ષિયતે ।

અગ્નિસ્તદનુવેધતિ । અશૃતાસશૃતાસશ્ચ ॥ ૧૧૭ ॥

યજ્જવાનો યેઽપ્યયજ્જવનઃ । સ્વર્યન્તો નાપેક્ષન્તે ।

ઇન્દ્રમગ્નિશ્ચ યે વિદુઃ । સિકતા ઇવ સંચન્તિ ।

रश्मिभिस्समुद्दीरिताः । अस्मात्त्वोकादमुष्माख्य ।

ऋषिभिरदात्पृश्निभिः ।

अपेत वीत वि य सर्पतातः येऽत्रस्थ पुराणा ये य नूतनाः ।

अडोभिरद्भिरक्तुभिव्यक्तम् ॥ ११८ ॥

यमो ददात्ववसानमस्मै । नृ मुणान्तु नृपात्वर्यः ।

अकृष्टा ये य कृष्टजाः । कुमारीषु कनीनीषु ।

जारिणीषु य ये छिताः । रेतःपीता आइऽपीताः ।

अऽगारेषु य ये डुताः । उभयान् पुत्रपौत्रकान् ।

युवेऽहं यमराजान् । शतमिन्नु शरदः ॥ ११९ ॥

अदो यद्भ्रज्ज विलभम् । पितृणाञ्च यमस्य य ।

वरुणास्याश्विनोरग्रेः । मरुताञ्च विडायसाम् ।

कामप्रयवाणं मे अस्तु । स ज्येवास्मि सनातनः ।

एति नाको ब्रह्मिन्प्रवो रायो धनम् । पुत्रानापो देवीरिडाऽऽडित ॥ १२० ॥

विशीर्षर्षाऽङ्गुध्रशीर्षर्षाञ्च । अपेतोनिर्दृति ५ उथः ।

परिबाध ५ श्वेतकुक्षम् । निजङ्घ ५ शबलोदरम् ।

स तान् वाय्यायया सड । अग्रे नाशय सन्दृशः ।

ईर्ष्यासूये बुभुक्षाम् । मन्युं कृत्यां य दीधिरे ।

रथेन डि ५ शुकावता । अग्रे नाशय सन्दृशः ॥ १२१ ॥

पर्जन्याय प्रगायत । दिवस्पुत्राय मीढुषे ।

स नो यवसमिच्छतु । एदं वयः पर्जन्याय स्वराजे ।

दृदो अस्त्वन्तरन्तद्युयोत । मयोभूर्वातो विश्वकृष्टयस्सन्त्वस्मे ।

सुपिप्पला ओषधीर्द्वगोपाः । यो गर्भमोषधीनम् ।

गवाङ्गुणोत्यर्वताम् । पर्जन्यः पुरुषीणाम् ॥ १२२ ॥

पुनर्मामैत्विन्द्रियम् । पुनरायुः पुनर्भगः ।

पुनर्ब्रह्मणामैतु मा । पुनर्द्रविणामैतु मा ।

यन्मेऽद्य रेतः पृथिवीमस्कान् । यदोषधीरभ्यसरद्यदापः ।

एदन्तपुनराददे । दीर्घायुत्वाय वर्यसे ।

यन्मे रेतः प्रसिष्यते । यन्म आजायते पुनः ।

तेन माममृतं कुरु । तेन सुप्रजसङ्कुरु ॥ १२३ ॥

अद्भ्यस्तिरोधाऽजायत । तव वैश्रवणस्सदा ।

तिरोधेडि सपत्नः । ये अपोऽन्नन्ति डेयन ।
 त्वाष्ट्रीं मायां वैश्रवणः । रथं सडस्रवन्धुम् ।
 पुरुश्वक् सडस्राश्वम् । आस्थायायाडि नो बलिम् ।
 यस्मै भूतानि बलिमावडन्ति । धनङ्गावो डस्तिडिरण्यमश्वान् ॥ १२४ ॥

असाम सुमतौ यङ्गियस्य । श्रियं बिभ्रतिऽन्नमुष्मीं विराजम् ।
 सुदृशनि य डोऽये य । मैनागे य मडागिरौ ।
 शतद्राट्टारगमन्ता । स डार्यन्नगरं तव ।
 धति मन्त्राः । डल्पोऽत ऒर्ध्वम् । यद्वि बलिं डरेत् ।
 डिरण्यनाभये वितुदये डौबेरायायं बलिः ॥ १२५ ॥

सर्वभूतधिपतये नम धति । अथ बलिं डृत्वोपतिष्ठेत् ।
 क्षत्रं क्षत्रं वैश्रवणः । ब्राह्मणा वयं स्मः ।
 नमस्ते अस्तु मा मा डि सीः । अस्मात्प्रविश्यान्नमध्दीति ।
 अथ तमग्निमाधधीत् । यस्मिन्नेतडर्म प्रयुञ्जत ।
 तिरोधा भूः । तिरोधा भुवः ॥ १२६ ॥

तिरोधास्त्वः । तिरोधा भूर्भुवस्त्वः ।
 सर्वेषां लोकानामाधिपत्ये सीदति । अथ तमग्निमिन्धीत् ।
 यस्मिन्नेतडर्म प्रयुञ्जत । तिरोधा भूस्त्वाडा ।
 तिरोधा भुवस्त्वाडा । तिरोधास्त्वस्त्वाडा ।
 तिरोधा भूर्भुवस्त्वस्त्वाडा ।
 यमिन्नस्य काले सर्वा आडुतीर् डुता भवेयुः ॥ १२७ ॥

अपि ब्राह्मणमुष्मीनाः । तस्मिन्नरुः काले प्रयुञ्जत ।
 परस्सुमजनाद्वेपि । मास्म प्रमाधन्तमाध्यापयेत् ।
 सर्वार्थास्सिड्ध्यन्ते । य अवं वेद ।
 क्षुध्यन्निदमजानताम् । सर्वार्था न सिड्ध्यन्ते ।
 यस्ते विधातुडो भ्राता । ममान्तर्दृदये श्रितः ॥ १२८ ॥

तस्मा धममग्रपिडुञ्जुडोमि । स मेऽर्थान्मा विवधीत् ।
 मयि स्वाडा । राजाधिराजाय प्रसड्यसाडिने ।
 नमो वयं वैश्रवणाय कुर्मडे । स मे कामान्कामकामाय मड्यम् ।
 कामेश्वरो वैश्रवणो ददातु । डुबेराय वैश्रवणाय ।
 मडाराजाय नमः । डेतवो अरुणासश्व ।

ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठा २ शतधा ङि ।

समाडितासो सडस्रधायसम् । शिवानश्शन्तमा भवन्तु ।

दिव्या आप ओषधयः । सुमृडीका सरस्वति ।

मा ते व्योम सन्दृशि ॥ १२९ ॥

संवत्सरमेतद् प्रतं यरेत् । द्वौ वा मासौ ।

नियमस्समासेन । तस्मिन्नियमविशेषाः ।

त्रिषवणामुदकोपस्पर्शा । यतुर्थकालपानभक्तस्स्यात् ।

अडरडर्वा लैक्षमश्रीयात् । औदुंबरीभिरसमिदुभिरग्निं परिचरेत् ।

पुनर्माँत्विन्द्रियनित्येतेनाडनुवाडेन । उद्धृतपरिपूताभिरदृभिः कार्यं कुर्वीत ॥ १३० ॥

असञ्चयवान् । अग्रये वायवे सूर्याय ।

ब्रह्मणो प्रजापतये । यन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यः ।

ऋतुभ्यस्संवत्सराय । वरुणायारुणायेति प्रतडोमाः ।

प्रवर्ग्यवदादेशः । अरुणाः काण्डऋषयः ।

अरण्येडधीयीरन् । भद्रङ्कुर्णोभिरिति द्वे जपित्वा ॥ १३१ ॥

मडानाङ्गीभिरुदक २ स २ स्पर्श्य । तमाचार्यो दधात् ।

शिवानश्शन्तमेत्योषधीरालभते । सुमृडीकेति भूमिम् ।

अेवमपवर्गे । घेनुर्दक्षिणा । ३ २ सं वासश्च क्षौमम् ।

अन्यद्वा शुक्लम् । यथाशक्ति वा । अेव २ स्वाध्यायधर्मेण ।

अरण्येडधीयीत । तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुण्यो भवति ॥ १३२ ॥

ॐ भद्रङ्कुर्णोभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।

स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवा २ सस्तनूभिः । व्यशेम देवडितं यदायुः ।

स्वस्ति न ँन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।

स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृडस्यतिर्दधातु ॥ १३३ ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

